

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Serli Orlovskaja

**VENE EMAKEELEGA LAPSEVANEMATE VALMISOLEK
LAPSE EESTI KEELE OMANDAMISE TOETAMISEKS
KODUS JA OOTUSED LASTEAIALE**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Lehte Tuuling, MA

Narva 2025

Lõputöö autorluse kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kasutatud kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Serli Orlovskaja

Allkirjastatud digitaalselt

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Serli Orlovskaja

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Vene emakeelega lapsevanemate valmisolek lapse eesti keele omandamise toetamiseks kodus ja ootused lasteaiale“, mille juhendaja on Lehte Tuuling, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Serli Orlovskaja

17.11.2024

SUMMARY

The Readiness on Russian-Speaking Parents to Support Their Child's Acquisition of the Estonian Language at Home and Their Expectations for Kindergarten.

This bachelor's thesis investigates the readiness of Russian-speaking parents to support their children's acquisition of the Estonian language at home and their expectations for collaboration with kindergartens. The study addresses three research questions: what are parent's expectations for cooperation with kindergartens, how do they assess their readiness and ability to assist in language acquisition and how do they evaluate the Estonian language learning environment provided in kindergartens?

The theoretical framework of the thesis explores the immersion methodology, which promotes second language acquisition through continuous and active interaction in the target language. It highlights the importance on Estonian language skills for cultural and social integration and examines practical steps and policies supporting the transition to Estonian-language education. The role of parental involvement and kindergarten collaboration is emphasized, along with resources and support for families and educators.

The research employed a quantitative method, utilizing a structured questionnaire distributed among Russian-speaking parents. The collected data were analyzed statistically to derive key findings. The results indicate that while parents generally positively evaluate the Estonian language learning environment in kindergartens, they emphasize the need for additional support measures, such as qualified teachers and speech therapists. Parents value interactive methods, such as games and songs, but highlight challenges like limited home language resources and personal language barriers.

This study concludes that strong parent-kindergarten collaboration and enriched support systems are crucial for fostering effective language acquisition. Recommendations include improving communication between parents and kindergartens, ensuring consistent language use and providing accessible resources to strengthen both childrens and parents roles in language-learning process.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. EESTI KEELE KUI TEISE KEELE OMANDAMISE TOETAMINE KOOLIEELSES EAS.....	8
1.1. Teise keele omandamise seaduspärasused koolieelses eas	8
1.2. Keelekümblusmetoodika põhimõtted ja rakendused	9
1.3. Üleminek eestikeelsele õppele alushariduses	11
1.4. Teise kodukeelega last toetav õpikeskkond	13
1.5. Eesti keele omandamise toetamine kodus ja lasteaias	15
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	18
2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	18
2.2. Uurimismeetodi valik ja kirjeldus	18
2.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus	19
2.4. Uurimisprotseduuri ja andmetötlusmeetodi kirjeldus.....	20
3. UURIMISTULEMUSED JA ARUTELU	21
3.1. Informeeritus ja kogemused eestikeelsele õppele üleminekuga.....	21
3.2. Lapsevanemate ootused koostööle lasteaiaga.....	23
3.3. Valmisoleku ja võimekuse hindamine lapse keele omandamise toetamisel.....	25
3.4. Hinnangud eesti keele õpikeskkonnale lasteaias	27
3.4. Arutelu	31
KOKKUVÕTE	35
KASUTATUD ALLIKAD	38
LISA	42
Lisa 1. Küsimustik.....	42

SISSEJUHATUS

Alates 2024a. septembrist toimus üleminek eestikeelsele haridusele, mille eesmärk on tagada, et kõik Eesti Vabariigis elavad lapsed saaksid kvaliteetse eestikeelse hariduse, olenemata nende emakeelest. OECD PISA (2022) uurimistulemustest on välja tulnud, et venekeelne haridus Eestis on olnud maailma parimate seas, kuid jäänud eestikeelsest haridusest keskmiselt ühe aasta võrra maha (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022).

Eelkooliealise lapse arengut mõjutavad peamiselt kodu ja lasteaed. Lapse maksimaalseks arenguks on oluline, et need keskkonnad teeksid koostööd. Eriti oluline on see lapse teise keele omandamise puhul, kus kodu ja lasteaia ühine panus loob lapsele ühtse ja toetava keskkonna. Haridus- ja Teadusministeeriumi juhendmaterjal eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks toob välja, et vanemad peavad igati soodustama oma lapse osalemist õppes ning looma kodus tingimused, mis toetavad eesti keele õppimist. Seega, kuna eestikeelsele haridusele üleminekul on lapsele oluline vanemate toetus, siis oleks vajalik uurida nende valmisolekut ja hoiakuid. Kuigi riik ootab, et eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks tuleks vene emakeelega lapsevanematel oma lapse keeleõppeks luua ka kodus soodustavad tingimused, toovad varasemad uuringud välja, et vanemad tunnevad ebakindlust ning näevad probleemi oma eesti keele vähese oskuses ja keelekeskkonna puudumises (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022; Kaljurand ja Vunk, 2024).

Kaljurand ja Vunk (2024) magistritööst selgub, et üleminekul eesti keelsele õppele näevad lapsevanemad probleemina tekkivat keelebarjääri, hariduse kvaliteedi langemist ja eestikeelse keskkonna puudumist. Lisaks tõid lapsevanemad välja, et lasteaias peaksid õpetajad lapsi toetama ja keerulisemaid olukordi seletama lapse emakeeles, et haridussüsteem võiks olla kakskeelne kus õppetegevused toimuvad lapse emakeeles ning täiendavad lisategevused võiksid toimuda eesti keeles. Vanemate arvates ei ole lastel motivatsiooni keelt õppida kuna puudub eestikeelne suhtlusvõrgustik, kui ei ole kasutusvajadust, siis milleks keelt õppida? Muret ja ebakindlust tekitab vanemates sageli nende nõrk eesti keele oskus, mis tuleneb vähesest keelekasutusest ja suhtlemisraskustest. Paljud tunnevad hirmu selle ees, kuidas nad suhtlevad lapse eestikeelse õpetajaga, kui neil endil keeleoskus puudub (Klaas-Lang, 2024).

Bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada välja vene emakeelega lapsevanemate valmisolek toetada lapse eesti keele omandamist kodus ja ootused koostööle lasteaiaga. Lähtuvalt sellest on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- Millised ootused on lapsevanematel koostööle lasteaiaga laste eesti keele omandamise toetamiseks?
- Kuidas hindavad lapsevanemad enda valmisolekut ja võimekust toetada lapse keele omandamist?
- Kuidas hindavad vene emakeelega lapsevanemad lasteaias pakutavat eesti keele õpikeskkonda?

Bakalaureusetöö koosneb kolmest osast. Esimene peatükk keskendub teoreetilisele käsitusele, pakkudes põhjalikku ülevaadet keelekümblusmetoodikast, selle põhimõtetest ja rakendustest ning õpikeskkonnast, mis toetab teise kodukeelega last. Antakse ülevaade eestikeelsele haridusele üleminekust alushariduses ning ka sellest kuidas toetada eesti keele omandamist nii kodus kui lasteaias. Teine peatükk käsitleb empiirilist osa, kirjeldatakse kasutatud meetodit, valimit ja selle moodustamise põhimõtteid, uurimisprotseduuri ning andmeanalüüsi meetodeid. Kolmandas osas tuuakse välja peamised uurimistulemused, mille põhjal pannakse kokku arutelu ning tehakse kokkuvõte.

1. EESTI KEELE KUI TEISE KEELE OMANDAMISE TOETAMINE KOOLIEELSES EAS

1.1. Teise keele omandamise seaduspärasused koolieelses eas

Teise keele omandamine koolieelses eas on keeruline protsess, mida mõjutavad mitmed tegurid. Varajases eas on laste aju eriti vastuvõtlik keeleõppele - seda perioodi tuntakse kriitilise perioodina, mil keele omandamine toimub loomulikult ja kiiremini (Argus jt., 2022, lk 10–15). Sarnaseid tähelepanekuid on esitanud ka lapse arengu spetsialist ja teadlane Dr. Salwa Saeed Al-Harbi, kes on oma 2019. aasta uuringus käsitletud keele arengu ja omandamise protsessi varases lapsepõlves, rõhutades samuti teise keele omandamise kriitilist perioodi. Selle aja jooksul on laste aju eriti vastuvõtlik keeleõppele, mis võimaldab neil omandada keelt pingutuseta ja sujuvamalt.

Keele omandamine toimub peamiselt sotsiaalse suhtluse kaudu, kus lapsed õpivad keelt, jälgides ja matkides täiskasvanute ja eakaaslaste kõnet (Argus jt., 2020, lk 10–15). Dr. Al-Harbi (2019) rõhutab samuti, et keele omandamine toimub just läbi sotsiaalse suhtluse. Lapsed omandavad keelt paremini, kui see on seotud nende igapäevaste tegevuste ja kogemustega, näiteks mängude, laulude ja jutustamise kaudu (Argus jt., 2022, lk 10–15).

Mitmekeelses keskkonnas kasvavad lapsed omandavad sageli mitu keelt paralleelselt, mis võib alguses põhjustada mõningast segadust, kuid pikemas perspektiivis arendab see kognitiivseid oskusi ja keelelist paindlikkust. Iga laps on unikaalne ja keele omandamise kiirus ning meetodid võivad varieeruda, kusjuures mõned lapsed võivad vajada rohkem aega ja tuge kui teised. Toetav ja julgustav keskkond on väga oluline, kuna lapsed õpivad paremini, kui nad tunnevad end turvaliselt ja motiveerituna (Argus jt., 2022, lk 10–15). Samale järeldusele on jõudnud ka Dr. Al-Harbi (2019), rõhutades toetava ja julgustava keskkonna olulisust keele omandamise protsessis.

1.2. Keelekümblusmetoodika põhimõtted ja rakendused

Selles peatükis käsitletakse keelekümblusmetoodikat, mis toetab tõhusalt teise kodukeelega laste keeleõpet. Keelekümblus põhineb pideval ja aktiivsel suhtlemisel sihtkeeles. Peatükk selgitab metoodika määratlust, eesmäärke ja põhimõtteid.

Keelekümblus on meetod, mis ühendab aine- ja keeleõppe, kasutades hariduse omandamiseks kahte või enam keelt, et toetada mitmekeelsuse arengut. Selline meetod võimaldab teise kodukeelega lastel õppida uut keelt tegevuste kaudu, olles samal ajal võõrkeelses keskkonnas. Samas ei kahjusta selline lähenemine lapse emakeelt (Haridus- ja Noorteamet, 2024). Keelekümbluse haridusalased eesmärgid hõlmavad vanusele vastava esimese keele lugemis-, kirjutamis-, rääkimis- ja kuulamisoskuse arendamist ning teise keele oskuste omandamist, sealhulgas lugemine, kirjutamine, rääkimine ja kuuldu mõistmine. Lisaks on oluline mõista ja hinnata nii koduse keele, kui ka sihtkeele kõnelejate kultuuri (Mehisto, 2009, lk 12). Ehk siis, keelekümblus on teise keele omandamise rikastav meetod, mille ülesandeks on lastele luua tingimused Eesti ühiskonnas ja muutuv maailmas toimetulekuks (Kebbinau ja Aja, 2011, lk 9).

Keelekümblusprogrammid said alguse 1965. aastal Kanadast Montrealist, kui Quebeci ingliskeelsetele õpilastele loodi programmid, et võimaldada neil õppida mõlemaid Kanada ametlikke keeli – inglise ja prantsuse keelt. Eesti keele kümblusprogramm vene keelt kõnelevatele lastele on sarnane Kanada prantsuse keele programmiga, mille eesmärk on arendada ametliku riigikeele oskust ja integreerida kultuurivähemusi enamuskeelsesse ühiskonda (Mehisto, 2009, lk 11). Alates 2023. aasta algusest kutsub Haridus- ja Noorteamet lasteaedu ja üldhariduskoole liituma keelekümblusprogrammi täieliku mudeliga. Täielik keelekümblus algab tavaliselt sajaprotsendilise teise keele kasutamisega (Kebbinau ja Aja, 2011, lk 15), kus õpetajad ei tõlgi kunagi teises keeles antud teavet õpilase emakeelde, et aidata neil paremini aru saada (Mehisto, 2009, lk 16).

Õppimise tõhusaks toimimiseks tuleb luua õpikeskkond, kus erineva kultuuri- ja keeletaustaga lastel oleksid võrdsed võimalused õppimiseks, kõigil lastel on õigus saada kvaliteetset haridust, et maailmas toime tulla (Arslan & Rață, 2015, lk 25). Lapsi, kelle kodune keel on muu kui õppekeel, ei tohi õpetamisega ära väsitada. Neil peab olema võimalus vabalt mängida ja suhelda ka oma emakeeles. Kuna mäng on kooliealiste laste põhitegevus, peaks olema lastel võimalus uusi teadmisi mängu kaudu arusaadavaks teha ja

kinnistada (Tuuling, 2018, lk 108). Keelekümbluse puhul on oluline meeles pidada, et lapsed püüavad oma mõtteid ja tundeid seoses õpitava sisuga väljendada keeles, mida nad alles õpivad kasutama. Lapsed peavad tundma, et neil on turvaline proovida ja katsetada keelekasutust, ilma, et nad peaksid kartma negatiivseid tagajärgi (Mehisto, 2009, lk 112). Lapse keeleõppe edukus sõltub suuresti teda ümbritsevatest täiskasvanutest, kes on keeleliseks eeskujuks. Parim on, kui laps usub, et õpetaja ei oska tema emakeelt. Õpetaja peab olema tähelepanelik ja leidma või kohandama selliseid mängu, mille kaudu laps omandab teise keele nagu emakeele, erinevates suhtlussituatsioonides ja märkamatu läbi mängu (Minlibajeva, 2009, lk 92).

Erinevad teadusuuringud on näidanud, et keelekümblus on väga tõhus meetod keeleõppeks. Keelekümblusprogrammis osalevate õpilaste teadmised on sama head või isegi paremad kui tavaklasside õpilastel, kes õpivad aineid ainult oma emakeeles. Minnesota Ülikooli keelekümblusõppe spetsialist Tara Williams Fortune (2011) on oma uurimuse tulemustest järeldanud, et kuigi keelekümblusõpilastel võib esineda ajutine mahajäämus teatud keeleoskustes, suudavad nad saavutada sama häid või isegi paremaid tulemusi testides võrreldes mitte keelekümblusõpilastega ning neil on sageli paremad kognitiivsed oskused sealhulgas kognitiivne paindlikkus ja paremad probleemide lahendamise võimed. Kukk jt. (2008) on uurinud Eesti laste keelealaseid oskusi lasteaiast kooli üleminekul ning tulemustest selgub, et keelekümblusmetoodika järgi õppinud lapsed tulevad suurepäraselt toime ka koolis, sõltumata õppekeelest. Sellist metoodikat kasutavad õpetajad on suutnud järgida lapsekeskse pedagoogika põhimõtteid, aidates kaasa lapse positiivse enesehinnangu ja õpivalmiduse kujunemisele. Sellised uurimistulemused aitavad hajutada hirne, et varajane keelekümblus võib kahjustada lapse emakeele arengut või nõrgendada tema kultuuriidentiteeti. Keelekümbluse põhimõtted toetuvad ideele, et mitmekeelses keskkonnas kasvamine aitab kujundada avatud, sallivaid ja mitmekultuurilises ühiskonnas hästi toime tulevaid inimesi.

Keelekümblusmetoodika on hariduslik lähenemine, mis ühendab aine- ja keeleõppe, kasutades kahte või enam keelt, et toetada mitmekeelsuse arengut. Selle peamised eesmärgid on arendada nii esimese kui ka teise keele oskusi, sealhulgas lugemis-, kirjutamis-, rääkimis- ja kuulamisoskust, ning mõista ja hinnata mõlema keele kõnelejate kultuuri. Keelekümblus on tõhus meetod keeleõppeks, parandades teise kodukeelega laste keele- ja sotsiaalset arengut ning aidates neil saavutada sama häid tulemusi kui tavaklasside õpilastel.

1.3. Üleminek eestikeelsele õppele alushariduses

Järgnev peatükk käsitleb eesti keele oskuse tähtsust kultuurilistel ja sotsiaalsetel põhjustel ning eestikeelsele õppele ülemineku olulisust alushariduses. Samuti vaadeldakse seadusi ja praktilisi samme, mis toetavad üleminekut.

Eesti riigikeel on eesti keel (KeeleS, 2023, §3). Keeleseaduse §5 kohaselt on võõrkeel „iga muu keel peale eesti keele ja eesti viipekeele“. Eesti ühiskonna lõimumise monitooringu 2020. aasta tulemused näitavad, et eesti keele väärtustamine Eestis on kasvamas. Enamik teiste rahvuste esindajatest peab eesti keelt oluliseks osaks eestimaalaseks olemisest. Olenemata sellest, et teisest rahvusest elanikud peavad eesti keelt suhtluskeelena vähem tähtsaks kui eestlased, hindavad nad seda peaaegu võrdselt eestlastega: eesti keelt on vaja hea hariduse ja töökoha saamiseks ning Eestis elamiseks. 2020. aastal oli eestlaste ja teiste rahvuste esindajate arusaam eesti keele oskuse tähtsusest hariduse omandamisel ja hea töö saamisel väga sarnane kõigis Eesti piirkondades (Kultuuriministeerium, 2020).

Eestikeelsele õppele ülemineku eesmärk on tagada kõigile Eesti lastele, sõltumata nende emakeelest, võimalus saada kvaliteetset eestikeelset haridust. Lasteaegades toimub õppe- ja kasvatusgevus ainult eesti keeles, millele tuli üle minna hiljemalt 1. septembriks 2024. Eesmärk on tagada, et ka lapsed, kelle kodune keel ei ole eesti keel, saaksid alushariduse eesti keeles ning omandaksid piisava keeleoskuse, et toime tulla eestikeelses keskkonnas, jätkata haridusteed eesti keeles ja lõimuda Eesti kultuuri- ja väärtusruumi (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024). Enamik Eesti elanikest usub, et teise emakeelega laste õppimine eesti keeles parandab nende keeleoskust, laiendab haridusvõimalusi, soodustab eestlaste ja teiste rahvuste esindajate vahelisi kontakte, suurendab koolilõpetajate konkurentsivõimet tööturul, arendab mõtlemist ja loovust ning ühtlustab eesti ja muu õppekeelega koolide õpilaste teadmiste taset (Mägi jt., 2020).

Eestikeelsele õppele üleminekut alustatakse alusharidusest ja põhikoolist, kus eesti keele ja eestikeelne õpe valmistavad lapsed ette järgnevateks haridustasemeteks. Üleminekut toetab teadmine, et lapsed on alushariduses kõige vastuvõtlikumad võõrkeelte õppimisele ning varajane keeleõpe on keele omandamise seisukohalt kõige tõhusam. Seetõttu on võimalik ka gümnaasiumi- ja kutseõppes täielikult üle minna eestikeelsele õppele. Eesti keele omandamine eestikeelses lasteaias algab lapse lasteaeda tulekuga. Õpetajad ja abiõpetajad kasutavad eesti keelt igapäevases suhtluses, mängudes ning erinevates õppe- ja

kasvatustegevustes. Eraldi keeletegevustes toetab rühma- või lisaõpetaja vajadusel eesti keelest erineva koduse keelega lapsi eesti keele omandamisel väikestes gruppides või individuaalselt. Nendes keeletegevustes harjutatakse ja korratakse eesti keele sõnavara ja keelekonstruktsioone, mis on rühma tegevuskavas kavandatud ja kus eesti keelest erineva koduse keelega lapsed vajavad abi (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023).

Eestikeelsele õppele üleminek ei mõjuta kõiki omavalitsusi ühtemoodi ega võimalda kasutada universaalseid lahendusi. Kuna 90% mitte-eestlastest elanikest elab Harjumaal, Ida-Virumaal ja Tartumaal, on nende piirkondade haridustöötajate eesti keele oskus ja sellest tulenevad keeleõppe vajadused väga erinevad. Seetõttu tuleb üleminekul rakendada paindlikke, piirkonna- ja koolipõhiseid lähenemisi (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022). Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel vajas 2021. aasta sügise seisuga täiendavat eesti keele õpet Ida-Virumaal 1524 ja Harjumaal 656 haridustöötajat. Keeleõppe toetamine ja õpetajate kvalifikatsiooni tõstmine on kriitilise tähtsusega, et tagada sujuv üleminek eestikeelsele õppele (Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022–2030). Keele- ja kvalifikatsiooninõuetele mittevastavate õpetajate suure osakaalu tõttu on vaja suurendada õpetajakoolituse õppekohtade arvu ülikoolides, luua paindlikke õppevorme õpetajaks õppijatele, pakkuda keelekoolitusi ning motiveerida õpetajaid tööle asuma ja jääma. See tagab õpetajate järelkasvu ja katab asendusvajaduse juhaks, kui keelenõuetele mittevastavad õpetajad ei suuda ka keeleõppe abimeetmete toel nõutud keeletaset saavutada (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022).

Isikute kohustusliku keeleoskustaseme määramisel lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendis kirjeldatud tasemetest. Ametikohal nõutud keeleoskustaseme tõendamiseks on vajalik tasemeeksami sooritamine. Eestis mõõdetakse tööalast eesti keele oskust ja korraldatakse riiklikke eksameid neljal tasemel: A2, B1, B2 ja C1. Haridustöötajatele on juba pikka aega kehtinud nõue omada eesti keele oskust B2 või C1 tasemel, sõltuvalt nende ametikohast või õpetatavast keelest. Koolieelses lasteasutuses töötavatel õpetajatel on nõutud eesti keele oskust C1-tasemel (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024). Haridustöötajatel on olnud ja on ka edaspidi mitmeid võimalusi eesti keele õppimiseks ja keeleoskuse parandamiseks, sealhulgas Integratsiooni Sihtasutuse ja Töötukassa mitmekesiste teenuste kaudu. Keeleameti heakskiidu on saanud 125 eraõiguslikku koolitusfirmat, kus on võimalik eesti keelt õppida ning tellida keelekursusi ka asutustele. Lisaks täiendab Haridus- ja Teadusministeerium haridustöötajate eesti keele õppimise võimalusi uuel Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite perioodil, pakkudes just

nende vajadustest lähtuvaid keeleõppekursusi. Haridus- ja Noorteamet hüvitab tasemeeksami edukalt sooritanutele keeleõppekulud (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022).

Eesti keele väärtustamine kasvab, selle oskus on oluline nii kultuuriliselt kui ka sotsiaalselt ning see tagab lastele kvaliteetse hariduse ja lõimumise Eesti kultuuri. Seadused ja regulatsioonid toetavad eestikeelset õpet ning aitavad haridusasutustel üleminekuks valmistuda pakkudes ka õpetajatele mitmeid õppimisvõimalusi. Et aga saavutada keeleoskus ning toime tulla eestikeelses keskkonnas tuleks lastele tagada toetav õpikeskkond.

1.4. Teise kodukeelega last toetav õpikeskkond

Selles peatükis tuuakse välja, kuidas luua lasteaias keeleline keskkond, mis toetab teise keele omandamist. Arutletakse tõhusate õpetamismeetodite üle ja rõhutatakse õpetaja rolli ning koolituse tähtsust.

Õppimise aluseks on keskkond, mis peab olema turvaline ja kutsuv, tekitades igas lapses kuuluvustunde. Keskkond peab kajastama laste, nende kogukondade ja kogu maailma mitmekesisust ning pakkuma võimalusi nii rühma- kui ka individuaalseteks tegevusteks. Igal lapsel on õigus viibida õpikeskkonnas, nii siseruumides kui ka õues, kus on tagatud nende tervis, ohutus, kaasatus ja mugavus (Schmidt, 2019, lk 114–115). Keeleõppele saab kaasa aidata mitmel viisil, Piaget rõhutab keskkonna tähtsust, kuna lapse areng ja keeleõpe toimuvad keskkonna ja lapse vastastikusel dünaamikas. Vygotsky on öelnud, et lapse keelearengus on esmatähtis lapse ja vanemate vaheline suhtlus. Sotsiaalne suhtlus ja keskkond koos lapse kõne arendamisega toetavad lapse terviklikku arengut (Krull, 2018, lk 58–61).

Mäng on tõhus meetod, mis aitab lastel oma sõnavara ja keeleoskust laiendada. Mängu kaudu saab tutvustada uusi sõnu ja nende kasutusviise. Keeleoskuse arendamiseks on oluline pakkuda lastele palju suhtlemisvõimalusi, sest keel õpitakse rääkides (Myllymäki, 2013). Viimase kahe aastakümne jooksul on mängupõhised õpikeskkonnad arenenud võimsateks õppevahenditeks (Groff, 2018). Mängukeskkond pakub lastele suurepäraselt võimalust kuulata teiste mängijate kõnet ning arendada oma kõneoskust, kohandades mängu olukordadele vastavalt (Ugaste, 2018, lk 206). Lastele tuleks pakkuda mängu, mis aitavad neil omandada uusi sõnu ja väljendeid, näiteks sõna- ja rollimängud, pildi ja sõna

kokkupanemine ning asjade kategoriseerimine värvi, suuruse või muude tunnuste järgi. Keelelise soravuse toetamiseks sobivad tegevused nagu piltide kirjeldamine, lausete lõpetamine, kuuldu järgi pildi joonistamine ja piltide võrdlemine (Kulderknup, 2009, lk 47). Tuuling (2018) on välja toonud, et lapse kasvades mõjutab keeleline areng oluliselt lavastusmänge, sest suurema sõnavara abil saab tegelasi mängida täiuslikumalt ja mitmekülgsemalt. Erinevate kultuuride paremaks mõistmiseks on kasulik kasutada lavastusmängudes eri rahvaste muinasjutte, kuna need kannavad tugevat kultuurilist sõnumit. Näiteks on laialdaselt kasutatud vene muinasjutte "Kakuke" ja "Kolm karu".

Õpikeskkonna kujundamisel on tähtis, et õppimine oleks tehtud nähtavaks ehk visualiseeritud, mis on oluline kõigile osapooltele. Õpetajad saavad pidevalt jälgida õppimise edenemist, lapsed näevad, millise teemaga tegeletakse ja vanemad saavad ülevaate lasteaias toimuvast (Nugin, 2018, lk 65). Kõik teemakohane, aktuaalne või igapäevaselt kasutatav materjal paigutatakse laste silmade kõrgusele. Materjal pannakse seintele koos lastega ja sageli on see ka laste endi tehtud. Seintel olev materjal on lastele oluline, õpetades neile süsteemsust, arendades mõtlemisoskust ja tähelepanu ning korrates ja rikastades sõnavara (Minlibajeva, 2009, lk 90). Õpetaja ülesanne mängulise õpikeskkonna loomisel on võtta arvesse laste individuaalsust ja õppimisvõimet, pakkudes seeläbi mitmekesiseid võimalusi nii siseruumides kui ka õues. Oluline on, et õpetaja looks keskkonna, mis stimuleerib laste uudishimu, huvi ja õpimotivatsiooni (Seeme, 2011). Lähtudes laste erinevustest õppimisel, tuleb ka keeleõppimisel erinevaid võtteid ja meetodeid kasutada (Merila, 2009, lk 11).

Muutuv maailm seab õpetajatele uusi nõudmisi, mis eeldavad pidevat teadmiste ja oskuste täiendamist. Eesti õpetaja kutsestandard sisaldab muuhulgas õpetaja pädevust toime tulla erineva kultuuritausta ja erineva õppekeele oskusega õpilaste õpetamisel (Soll & Palginõmm, 2011, lk 85). Lasteaiad, kus õpivad teise kodukeelega lapsed, võivad meetoodilise abi saamiseks pöörduda piirkondlikku eesti keele kui teise keele metoodikakeskusesse. Hetkel tegutsevad metoodikakeskustena kuus lasteaeda eri piirkondades, Tallinnas Suur-Pae lasteaed, lasteaed Delfiin ja lasteaed Ojake, Tartus lasteaed Kelluke, Kohtla-Järvel lasteaed Kirju-Mirju ning Narvas lasteaed Päikene. Metoodikakeskused toetavad lasteaedu, kus õpivad lapsed, kelle kodukeel ei ole eesti keel. Õpetajatele pakutakse temaatilist nõustamist, korraldatakse koolitusi, praktilisi töötubasid ja õppekäike. Keskustest saab laenutada ka metoodilist kirjandust ja õppematerjale (Haridus- ja Noorteamet, 2021). Ka Rajaleidja üle-eestiline võrgustik pakub õppenõustamist lapsi

haridusteel toetavatele täiskasvanutele, nii õpetajatele kui tugispetsialistidele, et toetada nende toimetulekut lapsele võimetekohase õppetegevuse tagamisel (Rajaleidja veebileht).

Turvaline ja mitmekesine õpikeskkond toetab laste keelelist arengut, kus tõhusateks meetoditeks on mäng ja sotsiaalne suhtlus. Sealjuures peavad õpetajad täiendama oma teadmisi, et pakkuda lastele mitmekesiseid tegevusi. Kuna laste esmaseks õppimise ja sotsialiseerumise paigaks on kodune keskkond (Peterson, 2018, lk 311), on väga oluline kodu ja lasteasutuse koostöö (Merila, 2009, lk 9).

1.5.Eesti keele omandamise toetamine kodus ja lasteaias

See peatükk käsitleb laste keeleõpet ja vanemate toetavat rolli, lasteaia ja kodu koostöö tähtsust ning erivajadustega laste toetamist. Samuti tutvustatakse tugivõrgustikke ja ressursse peredele ja õpetajatele.

Laste kodune kultuuriline ja keeleline kogemus on nende tulevase õppimise vundament, mida tuleb toetada. Igal lapsel on õigus, et tema andeid tunnustatakse ja arendatakse. Laste emakeele arengutase on nende teise keele arengu tugev ennustaja (Cummins, 2001). Lapsevanemad on oma lapsele kõige olulisemad emakeele allikad ning kodune keskkond mängib tähtsat rolli varajase keelelise teadlikkuse ja sõnavara arengus (Cole jt., 2022). Emakeel mängib olulist rolli lapse identiteedi kujunemisel ning tema keele ja teadmiste arengus (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 14). Eesti keele õppe seisukohalt saab õpetaja lapsevanematele selgitada, kui tähtis on emakeele oskus teise keele õppimise jaoks (Almann, 2009, lk 14). Kui lapse emakeeleoskus on tugev, on tal lihtsam võõrkeelt õppida, kuna emakeelse sõnavara olemasolul on lapsel kergem leida võõrkeelseid vasteid (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 14).

Kõne omandamise kõige aktiivsem periood on lapsel esimesest kuni kolmanda eluaastani, mil keele omandamise tundlikkus on kõrgeim. Keeleoskuse arendamiseks on oluline lapsevanemate ja lasteaia tihe koostöö. Mis puutub keele omandamisse, siis on selge, et lasteaed ei suuda pakkuda piisavalt individuaalset suhtlemist (Kikas, 2008, lk 51). Selleks, et kodused tegevused toetaksid keeleõpet, saavad õpetajad soovitada lapsevanematel lasta lapsel vaadata eestikeelseid lastesaateid, kuulata eesti lastelaule ja võimalusel lugeda koos lapsega eestikeelseid lasteraamatuid (Lunjova & Maiberg, 2012, lk 17). See esitab aga väljakutse vanematele, kuna lapse toetamine sõltub eelkõige vanemast, kes oskab eesti keelt.

Vanematel, kelle eesti keele oskus on nõrk on seetõttu piiratud võimalused oma last õppe- ja kasvatustegevuses toetada. Seda mõju saab vähendada, õppides koos lapsega eesti keelt, mis on ühtlasi ka vajalik ka selleks, et olla täisväärtuslik ühiskonnaliige (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Vanem saab oma lapse keeleomandamisele kaasa aidata võimaldades lapsel osaleda eestikeelsetes huviringides ning luues võimalusi suhtlemiseks eesti keelt rääkivate eakaaslastega ka väljaspool lasteaeda (Hallap & Padrik, 2024).

Õppekeele muutus võib vältimatult põhjustada ajutisi õpiraskusi. Eriti keeruliseks osutub see siis, kui lapse keele omandamise võime on mingil põhjusel oluliselt raskendatud. Eesti keele õpetamise meetodika peab lõimuma erivajadusega õpilase õpetamise meetodikaga. Oluline on lasteaiapoolne lisatugi üldise toe raames neile lastele, kellel on tekkinud arenguline mahajäämus. Lisatoetuseks võib kasutada õpetaja individuaalset juhendamist, tugispetsialistide teenuseid ning vajadusel eraldi keeletegevusi ja õpiabitunde, kas individuaalselt või rühmas (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Juhul, kui õpetajad ja tugispetsialistid märkavad, et hoolimata haridusasutuse rakendatud meetmetest ei ole eesti keeles õppe- ja kasvatustegevus saavutanud soovitud tulemusi, soovitatakse konsulteerida Rajaleidja keskuste nõustajatega ning vajadusel kaasata ka Eesti Keele Instituudi keelenõustajaid. Rajaleidja spetsialistid nõustavad koole ja lasteaedu, et aidata haridusliku erivajadusega lapsi, kelle emakeel ei ole eesti keel. Spetsialistid aitavad valida ja rakendada sobivaid õppe- ja kasvatustegevuse meetmeid, et tagada nende laste õppe jõukohasus. Kõne arengu ekspertide sõnul on erivajadustega laste õpetamisel mõistlik kasutada lapse emakeelt, kuni ta saavutab 3-aastase tavapärase kõne arengu taseme (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024).

Ülemineku sujuvaks ja stressivabaks kulgemiseks on Haridus- ja Teadusministeerium loonud juhendmaterjali haridusasutustele ja lastevanematele eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks. Juhendmaterjalid aitavad õpetajatel ja vanematel toetada laste eesti keele õppimist igapäevases suhtluses, pakuvad praktilisi juhiseid ja strateegiaid, rõhutavad koostöö olulisust haridusasutuste, perede ja kogukonna vahel, et tagada laste heaolu ja edukas üleminek eestikeelsele õppele (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Tallinna Ülikool pakub mentorlusprogramme, mis aitavad õpetajatel mõista oma rolli ja tegevusi ülemineku protsessis ning arendada oskusi, kuidas toetada kolleege ja õpilasi (Murrík & Toompark, 2024). Tartu Ülikoolis korraldatakse kogemusseminare, kus arutletakse ülemineku põhimõtete, teadusuuringute ja praktiliste kogemuste üle. Seminarid

keskenduvad muutuste juhtimisele, mitmekeelsusele ja tõhusatele õpetamismeetoditele (Eesti ja Üldkeeleteaduste Instituut, 2024).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Käesolevas peatükis antakse ülevaade uurimistöo eesmärgist ja küsimustest, kirjeldatakse uurimistöo meetodikat, valimi koostamise põhimõtteid ning uurimisprotseduuri ja andmeanalüüsi meetodeid.

2.1. Uurimistöo eesmärk ja uurimisküsimused

Antud bakalaureustöö eesmärgiks on selgitada välja vene emakeelega lapsevanemate valmisolek toetada lapse eesti keele omandamist kodus ja ootused koostööle lasteaiaga.

Lähtuvalt sellest on püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- 1) Millised ootused on lapsevanematel koostööle lasteaiaga laste eesti keele omandamise toetamiseks?
- 2) Kuidas hindavad lapsevanemad enda valmisolekut ja võimekust toetada lapse keele omandamist?
- 3) Kuidas hindavad vene emakeelega lapsevanemad lasteaias pakutavat eesti keele õpikeskkonda?

2.2. Uurimismeetodi valik ja kirjeldus

Vastavalt lõputööle seatud eesmärgile ja püstitatud uurimisküsimustele viidi vene emakeelega lapsevanemate seas läbi uuring, mille käigus analüüsiti nende hinnangut ja valmisolekut toetada lapse eesti keele omandamist kodus ning ootuseid koostööle lasteaiaga. Selleks kasutati uurimistöös kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvantitatiivne uurimismeetod valiti, kuna see võimaldab uurijal koguda täpseid andmeid, mida saab statistiliselt analüüsida ja üldistada (Õunapuu 2014, lk 55).

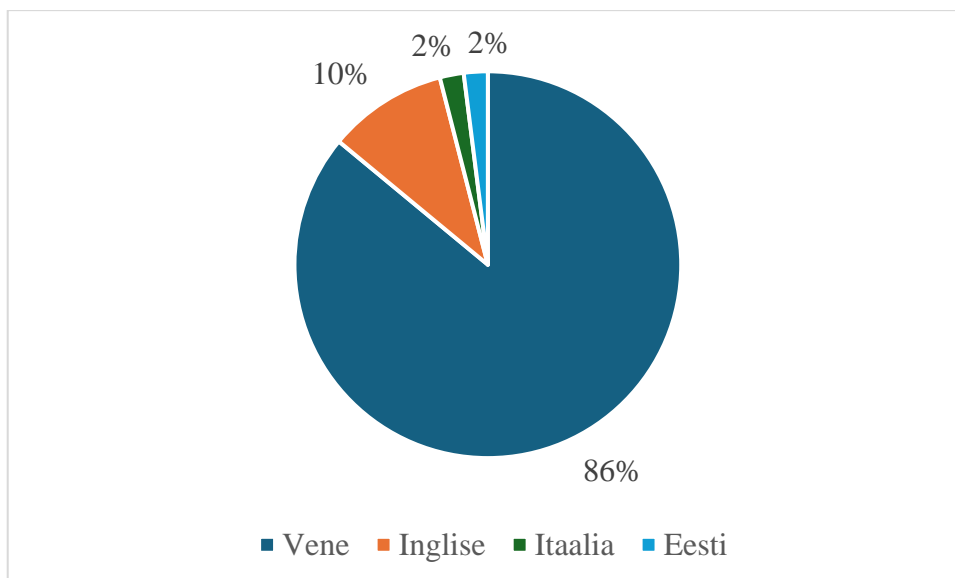
Andmete kogumiseks kasutati ankeetküsitlust. Küsitlus valiti uurimistöo läbiviimiseks põhjusel, et selle abil on võimalik väikese ajakuluga uurida arvuliselt suuremat kogukonda ning teha üldistusi (Hirsjärvi, 2005, lk 182). Lagerspetz (2017) on välja toonud, et ankeetküsitluses esitatakse küsimused tavaliselt kõigile vastajatele samasuguses sõnastuses ja samas järjekorras, võimaldades respondentidel täita küsitlus endale sobival ajal, misjärel

vastuseid kirjeldatakse ja analüüsitakse statistiliselt. Käesolevas uuringus kasutati kirjalikus küsitluses nii avatud, kui ka valikvastustega küsimusi, ning küsimusi, mis põhinesid Likerti skaalal. Uuringus kasutati 5-pallist Likerti skaalat, kus esitati küsimus ning vastajatel paluti märkida, mil määral nad sellega nõustvad. Küsitlusega uuriti, kuidas vene emakeelega lapsevanemad hindavad oma laste eesti keele õppimist ning milliseid meetodeid kasutatakse selle toetamiseks nii kodus kui ka lasteaias. Ankeet koosnes 31 küsimusest, mis olid jaotatud seitsmesse teemablokki ning nende koostamisel toetuti uurimisküsimustele ning osaliselt ka Kaljurand ja Vunk (2024) magistritööle. Küsimused olid esitatud nii eesti kui vene keeles. Esimese ja teise teemabloki küsimused käsitlesid lapsevanema ja tema lapse taustaandmeid. Uuriti vanema vanust, haridustaset ja emakeelt, samuti lapse sugu, vanust, lasteaias käimise aega ning eestikeelses keskkonnas viibimist. Kolmandas teemablokis keskenduti lapsevanema kogemustele ja informeeritusele seoses eestikeelsele õppele üleminekuga. Neljas, viies ja kuues teemablokk käsitlesid lapsevanema ootuseid koostööle lasteaiaga, valmisolekut ja võimekust lapse toetamiseks kodus ning hinnangut lasteaias pakutavale õpikeskkonnale. Viimases, seitsmendas blokkis said lapsevanemad anda üldist hinnangut lapse keeleoskuse arengule ja välja pakkuda täiendavaid meetmeid keeleõppe toetamiseks.

2.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus

Uuringu valimi koostamisel lähtuti eesmärgipärase valimi moodustamise põhimõttest, mille kohaselt valitakse uuritavad valimisse teadlikult ja kindlate kriteeriumite järgi (Õunapuu, 2014, lk 143). Valimi moodustasid kümne Tallinna Lasnamäe linnaosa lasteaias lapsevanemad, kelle kodune keel on vene keel. Lasteaedade kontaktid võeti Haridus.ee veebilehelt Lasnamäe linnaosa lasteaedade nimekirjast. Esmalt kirjutati lasteaedade juhtkondadele, tutvustati töö teemat ning eesmärki ja paluti e-kiri edasi saata lapsevanematele, kelle kodune keel on vene keel.

Küsimustikule vastas 37 lapsevanemat, kelle taustaandmetest selgus, et kõigi uuringus osalejate emakeel on vene keel ning 60% neist omab kõrgharidust. Uuringus osalenutest 89,5% olid naised ja 10,5% olid mehed, nende vanus jäi vahemikku 25–44 eluaastat. Vastanutest 94,6% märkis, et kasutab eesti keelt avalikes kohtades nagu poed ja arsti vastuvõttud. Kodustes vestlustes kasutab 86% lapsevanematest vene keelt, 10% inglise keelt ning 2% eesti ja 2% itaalia keelt. Joonisel 1 on esitatud kodus kasutatavate keelte jaotus.

Joonis 1. Vastanute kodus kasutatavate keelte jaotus

Küsitluses osalenud lapsevanematelt küsiti ka lapse vanust ning lasteaia käimise aega. Selgus, et enim osales uuringus 5–6aastaste laste vanemaid (54%), 2–3aastaste laste vanemaid osales 29%, 7-aastaste vanemaid 9% ja 4-aastaste vanemaid 8%. Lasteaia käimise aeg jäi lastel vahemikku üks kuni viis aastat ning vaid ühel juhul on laps käinud lasteaia kuus aastat.

2.4. Uurimisprotseduuri ja andmetöötlusmeetodi kirjeldus

Enne ankeetküsitluse läbiviimist viidi läbi pilootuuring kahe vene keelt emakeelena kõneleva lapsevanemaga, et hinnata ankeedis esitatud küsimuste sobivust ning vajadust muudatuste tegemiseks. Pilootuuringust saadud andmeid käesolevas uurimistöös ei kasutatud ega kaasatud valimisse. Tagasiside põhjal korrigeeriti kahel küsimusel lauseehitust, et need oleksid keeleliselt korrektsed. Pärast muudatuste tegemist võeti valitud lasteaegade juhtidega ühendust e-posti teel, paludes edastada küsimustik lapsevanematele (Lisa 1). Küsitlus viidi läbi *Google Forms*i keskkonnas ning vastamiseks oli lapsevanematel aega ajavahemikus 30.01.2025–21.02.2025. Kogutud vastused analüüsiti *Microsoft Exceli* tabelarvutusprogrammi abil, kasutades protsentuaalset jaotust ning esitati diagrammide kaudu.

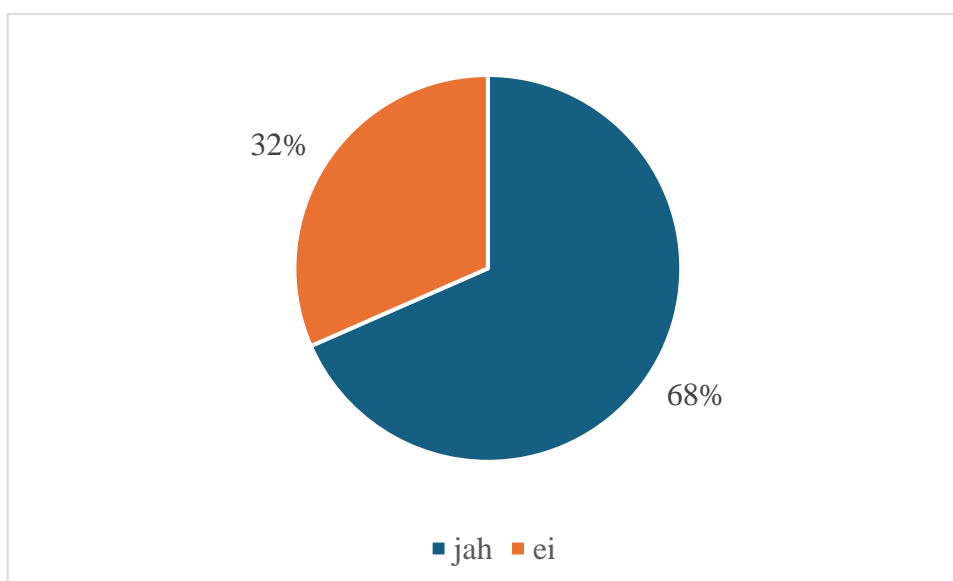
3. UURIMISTULEMUSED JA ARUTELU

Käesolevas peatükis antakse ülevaade ankeetküsitlusest saadud andmetest ning püütakse leida vastused püstitatud uurimisküsimustele. Uurimistöö eesmärgiks on saada ülevaade, kuidas vene emakeelega lapsevanemad hindavad oma laste eesti keele õppimist ja milliseid meetodeid kasutatakse selle toetamiseks nii kodus kui ka lasteaias. Esimese ja teise teemabloki küsimused ehk taustaandmed tuuakse välja valimi kirjelduses.

Lähtudes bakalaureusetöö uurimisküsimustest on uurimistulemused esitatud teises, kolmandas ja neljandas alapeatükis. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade lapsevanemate kogemustest ja informeeritusest eestikeelsele haridusele üleminekul. Teises käsitletakse lapsevanemate ootusi koostööle lasteaiaga. Kolmandas alapeatükis keskendutakse lapsevanema valmisoleku ja võimekuse hindamisele lapse keele omandamise toetamisel. Neljandas alapeatükis kirjeldatakse lapsevanemate hinnanguid lasteaias õpikeskkonnale.

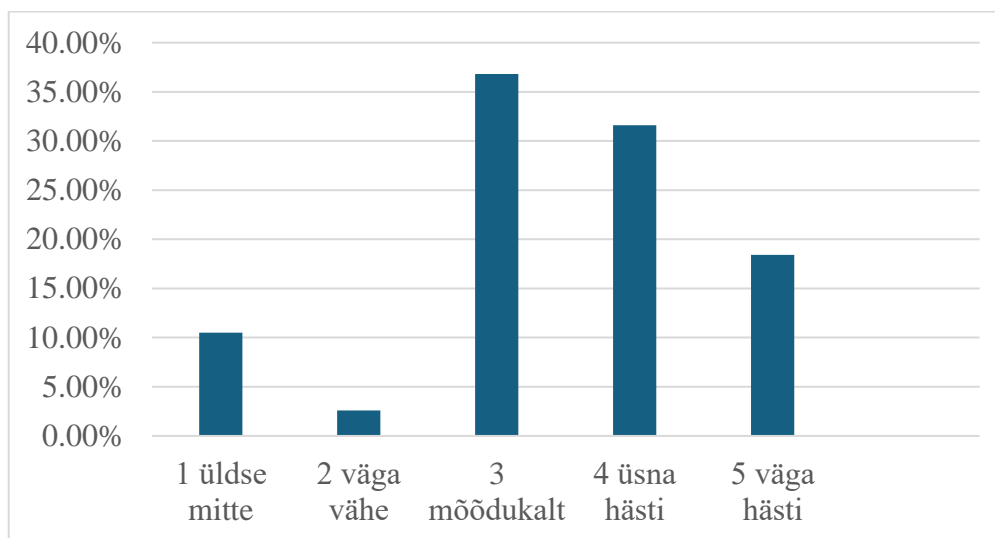
3.1. Informeeritus ja kogemused eestikeelsele õppele üleminekuga

Lapsevanematelt uuriti, kas nende laps on juba osalenud eestikeelses õppes koolieelses lasteasutuses. Vastanutest 68,4% märkis, et on ja 31,6% märkis, et ei ole (Joonis 2).

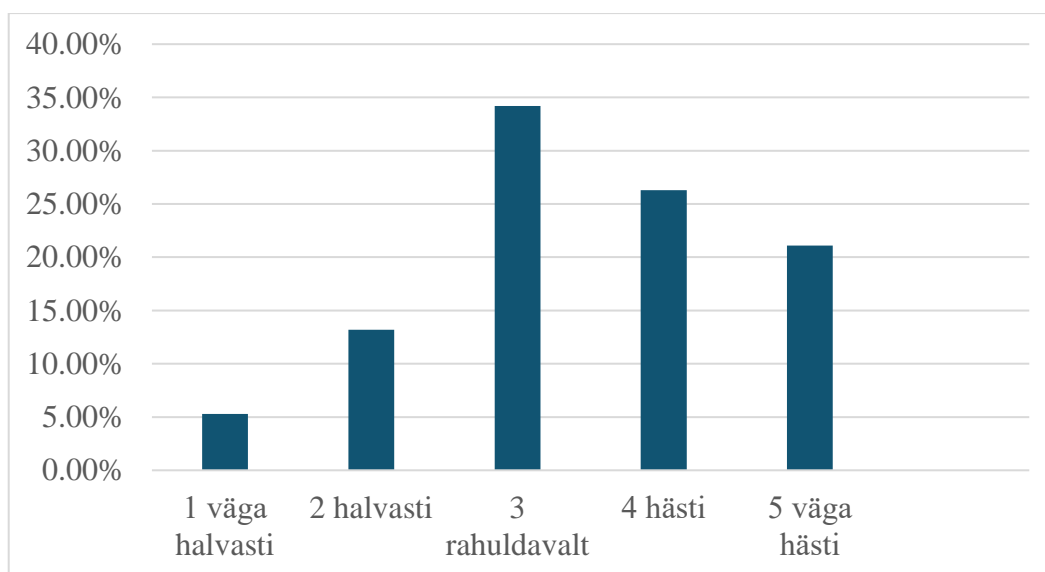
Joonis 2. Lapse varasem osalemine eestikeelses õppes

Järgmise küsimusega paluti lapsevanematel hinnata, kui hästi on nad informeeritud eestikeelsele haridusele üleminekust, kasutades 5-pallist skaalat, kus „1“ tähistas „üldse mitte“ ja „5“ tähistas „väga hästi“. Tulemuste kohaselt andis hinnangu 5 kokku 18,4% lapsevanematest, 4 andis 31,6% vastanutest ning 3 andis 36,8%. Hinnangu 2 valis 2,6% ja 1 valis 10,5% lapsevanematest (Joonis 3).

Joonis 3. Lapsevanemate hinnang informeeritusele eestikeelsele õppele üleminekul

Järgnevalt uuriti lapsevanemate hinnangut lapse kohanemisele eestikeelse õppega kasutades 5-pallist skaalat kus „1“ tähistas „väga halvasti“ ja „5“ tähistas „väga hästi“. Tulemuste kohaselt andis hinnangu 5 kokku 21,1% lapsevanematest, hinnangu 4 andis 26,3% ning hinnangu 3 valis 34,2%. Hinnangu 2 märkis ära 13,2% vastanutest ja hinnangu 1 valis 5,3% lapsevanematest (Joonis 4).

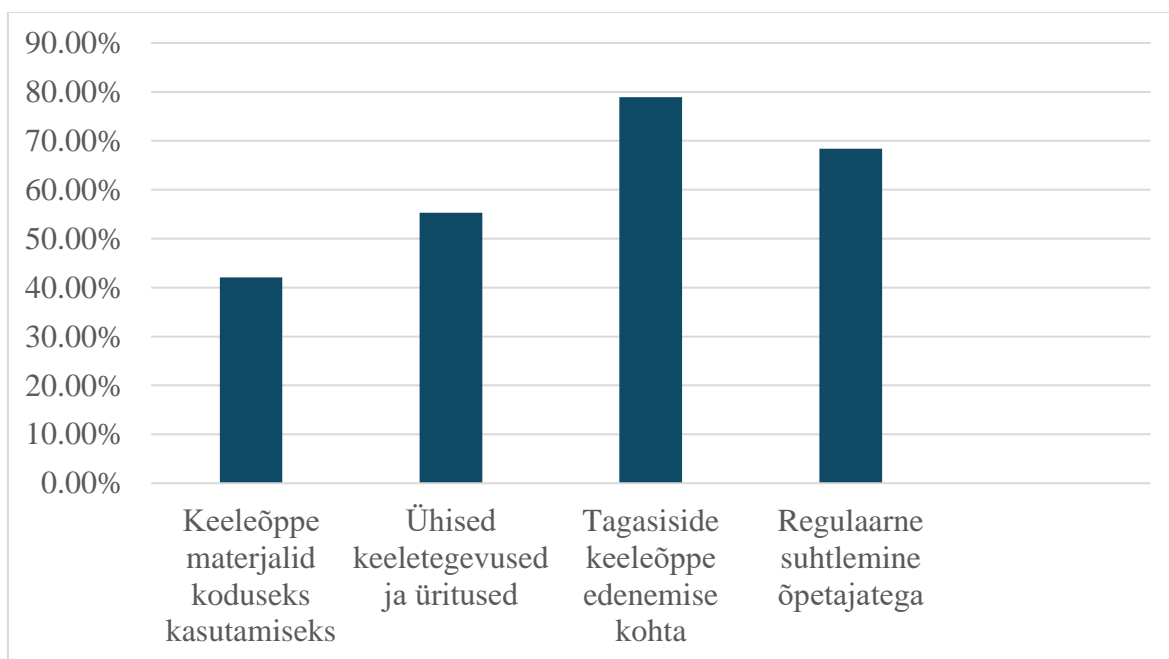

Joonis 4. Lapsevanemate hinnangud laste kohanemisele eestikeelse õppega

Lapsevanematel oli võimalik vastata küsimusele, milliseid raskusi on nende lapsed kogenud eestikeelsele õppele üleminekul. Mitmed vanemad ei osanud konkreetseid raskusi välja tuua, samas kui osa vanemaid märkis, et raskusi ei ole. Lapsevanemad juhtisid tähelepanu eestikeelsete pedagoogide vähesusele ning sageli vahetuvatele asendusõpetajatele. Üks lapsevanem märkis: „Raskusi on sellega, et õpetajad räägivad niikuinii rühmas vene keeles“. Mitmed vanemad raskusena esile, et laps kasutab suhtlemisel mõlemat keelt korraga.

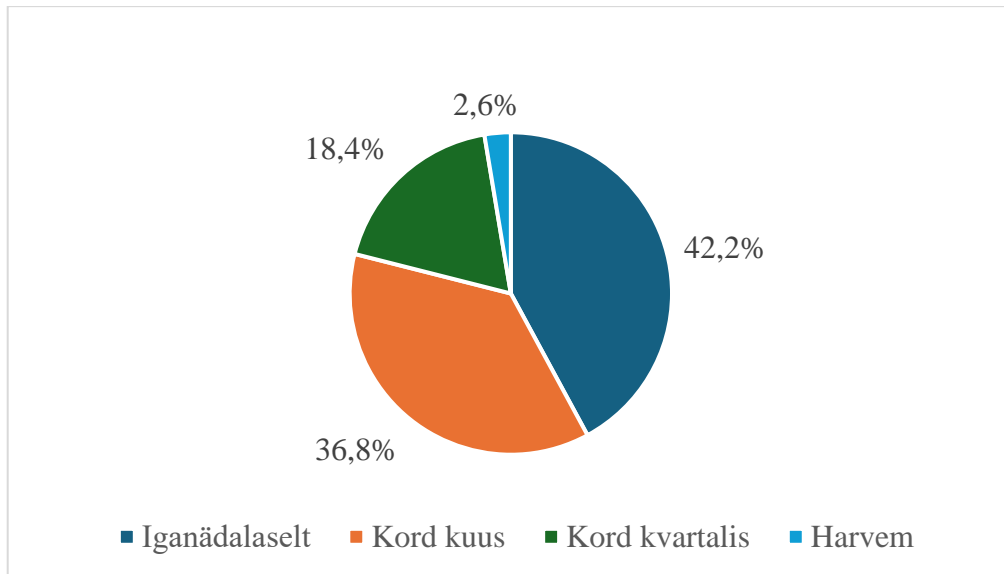
3.2. Lapsevanemate ootused koostööle lasteaiaga

Küsimusele, millised on lapsevanemate ootused koostööle lasteaiaga lapse eesti keele omandamise toetamisel, vastas 78,9%, et soovib tagasisidet lapse keeleõppe edenemise kohta ning 68,4% märkis, et ootab regulaarset suhtlemist õpetajaga. Ühiseid keeleõppetegevusi ja üritusi soovib 55,3% lapsevanematest samas, kui 42,1% soovis keeleõppe materjale koduseks kasutamiseks (Joonis 5).

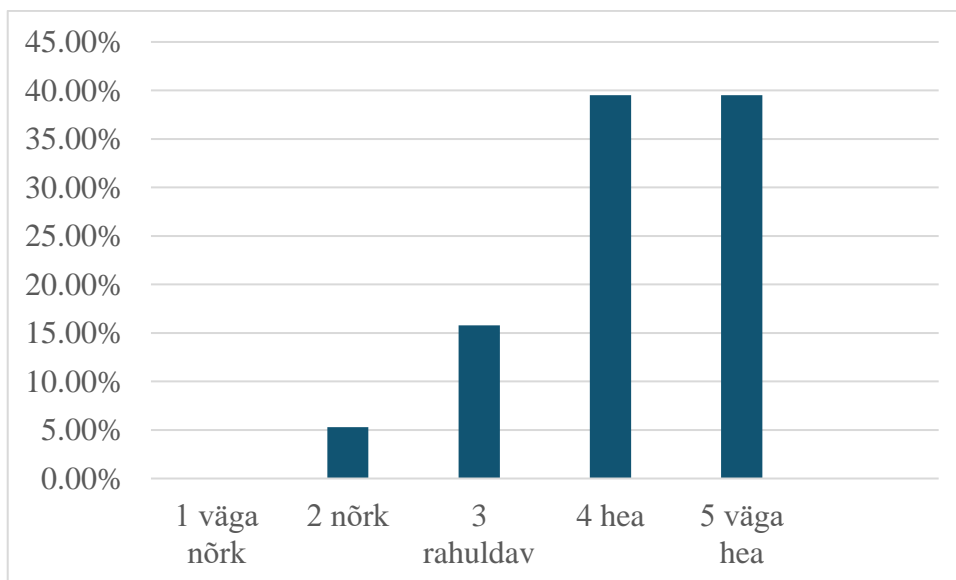
Joonis 5. Ootused koostööle lasteaiaga

Kuna tagasiside lapse keeleõppe arengu kohta on vanemale väga oluline, siis uuriti, kui sageli nad soovivad seda saada. Tulemuste kohaselt soovib 42,2% vastanutest tagasisidet iganädalaselt, 36,8% kord kuus. 18,4% kord kvartalis ning 2,6% veel harvem (Joonis 6).

Joonis 6. Tagasiside sagedus lapse keeleõppe edenemise kohta

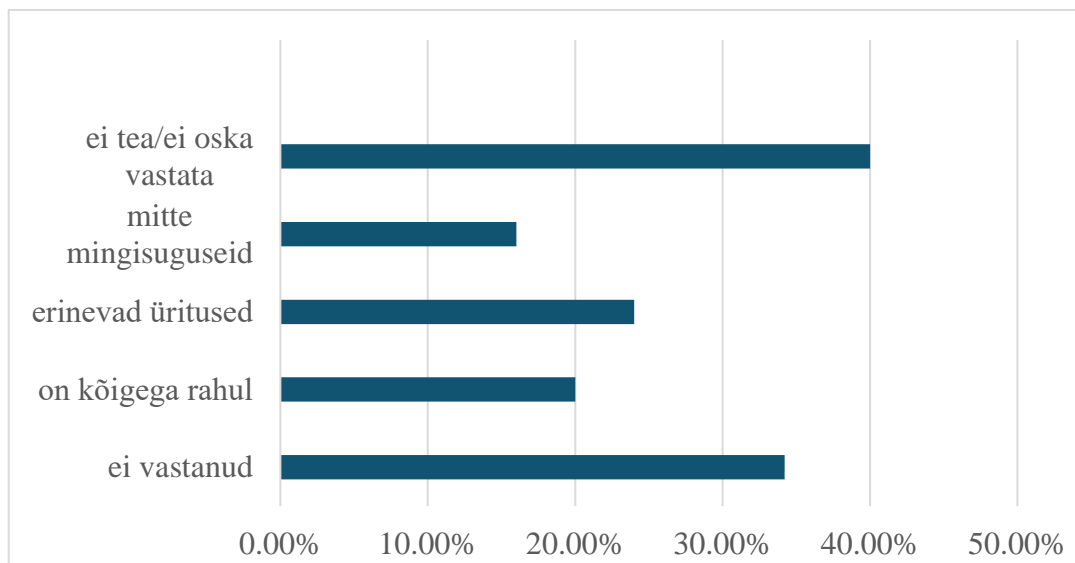
Lapsevanematel paluti hinnata lasteaiapoolset suhtlust ja koostööd lapse keeleõppe toetamisel, kasutades 5-palli skaalat, kus „1“ tähendab „väga nõrk“ ja „5“ tähendab „väga hea“. Tulemused näitavad, et võrdselt 39,5% lapsevanematest hindasid suhtlust ja koostööd „väga heaks“ (hinnang 5) ja „heaks“ (hinnang 4). Hinnangu 3 andis 15,8% vastanutest ning hinnangu 2 ehk „nõrk“ 5,3%. Ühtegi lapsevanemat, kes oleks andnud hinnangu 1, ei olnud (Joonis 7).

Joonis 7. Vanemate hinnang lasteaiapoolsele suhtlusele ja koostööle

Lapsevanematelt küsiti, milliseid täiendavaid koostöövorme lasteaiaga nad sooviksid lisaks olemasolevatele. Küsimusele jättis vastamata 34,2% lapsevanematest, samas vastas 65,8%. Vastanutest märkis 40%, et nad „ei tea“ või „ei oska vastata“. 16% ei soovi täiendavat

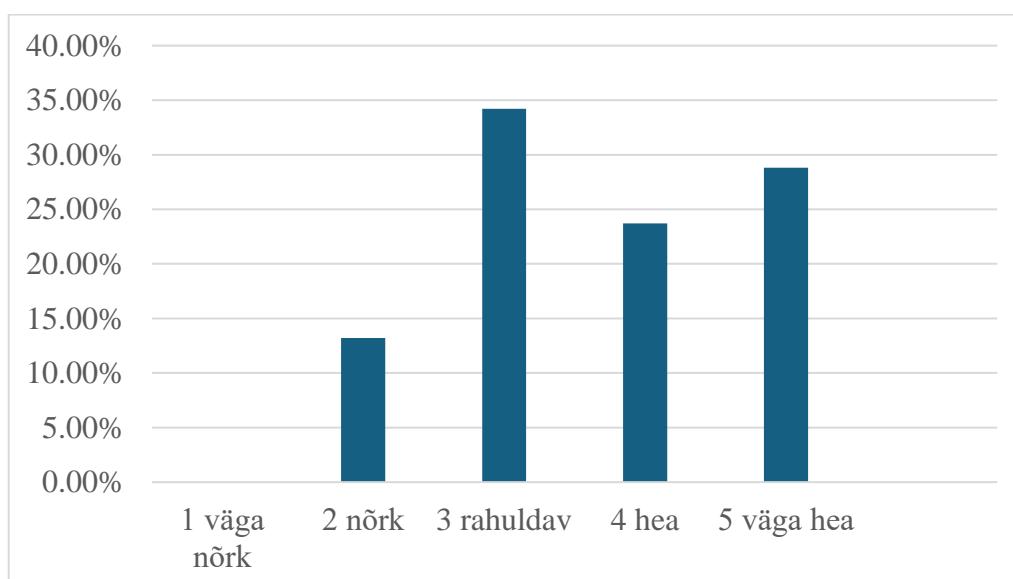
koostööd, 24% sooviks rohkem ühiseid üritusi ning 20% on rahul olemasoleva koostööga (Joonis 8).

Joonis 8. Vanemate ootused täiendavale koostööle lasteaiaga

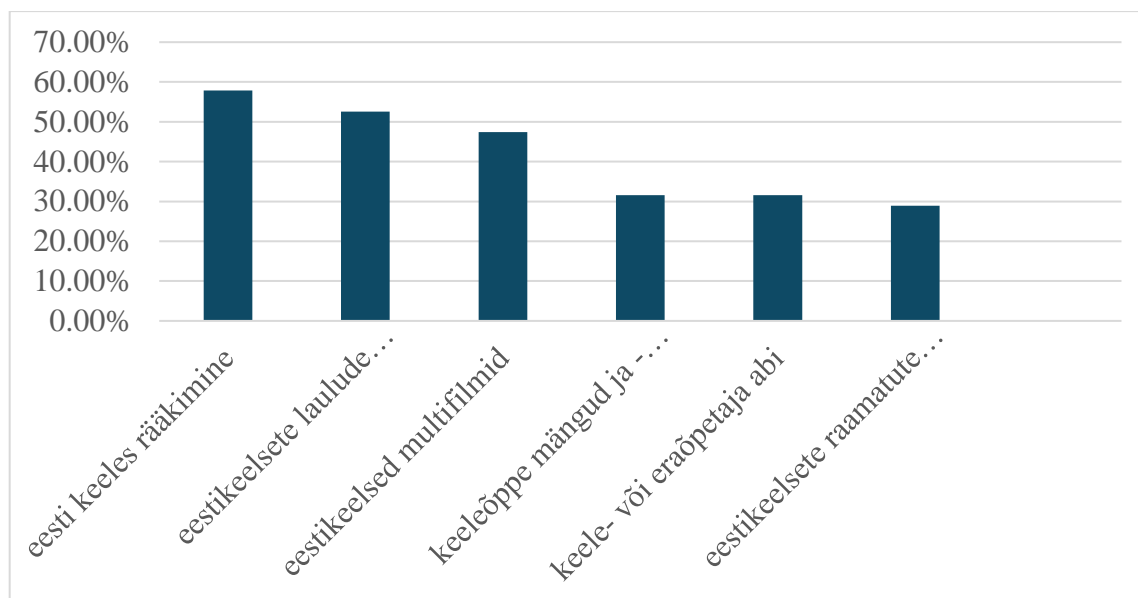
3.3. Valmisoleku ja võimekuse hindamine lapse keele omandamise toetamisel

Lapsevanematel paluti hinnata oma valmisolekut ja võimekust toetada lapse eesti keele omandamist kodus, kasutades 5-palli skaalat, kus „1“ tähistas „väga nõrk“ ja „5“ tähistas „väga hea“. Tulemuste kohaselt andis kõige rohkem vastajaid (34,2%) oma valmisolekule ja võimekusele hinnangu 3. Hinnangu 5 andis 28,8%, hinnangu 4 andis 23,7% ja hinnangu 2 andis 13,2% vastanutest. Ükski lapsevanem ei andnud hinnangut 1 (Joonis 9).

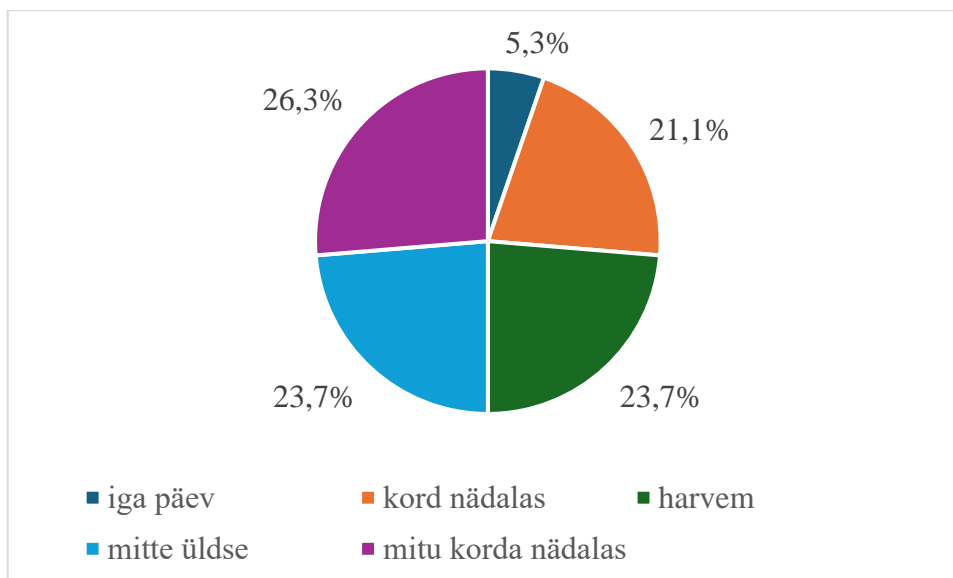
Joonis 9. Vanemate hinnang keele omandamise võimekusele ja valmisolekule kodus

Lapsevanematelt küsiti, milliseid meetodeid nad kasutavad lapse keeleõppe toetamiseks kodus. Tulemused näitavad, et 57,9% kasutab eesti keeles rääkimist, 52,6% kuulab eestikeelseid laule ning 47,4% vaatab eestikeelseid multifilme. Keeleõppe mängu ja -tegevusi, samuti keele- või eraõpetaja abi, kasutab võrdselt 31,6% vastanutest. Kõige vähem mainiti eestikeelsete raamatute lugemist, mida kasutab 28,9% lapsevanematest (Joonis 10).

Joonis 10. Kodused meetodid lapse eesti keele arengu toetamiseks

Järgmise küsimusega uuriti, kui sageli vanemad tegelevad lastega kodus eesti keele õppimisega. Tulemused näitavad, et 5,3% vanematest õpib koos lastega igapäevaselt, 26,3% mitu korda nädalas ja 21,1% kord nädalas. Samas 23,7% vanematest kas ei õpi kodus üldse või teeb seda harvemini kui kord nädalas (Joonis 11).

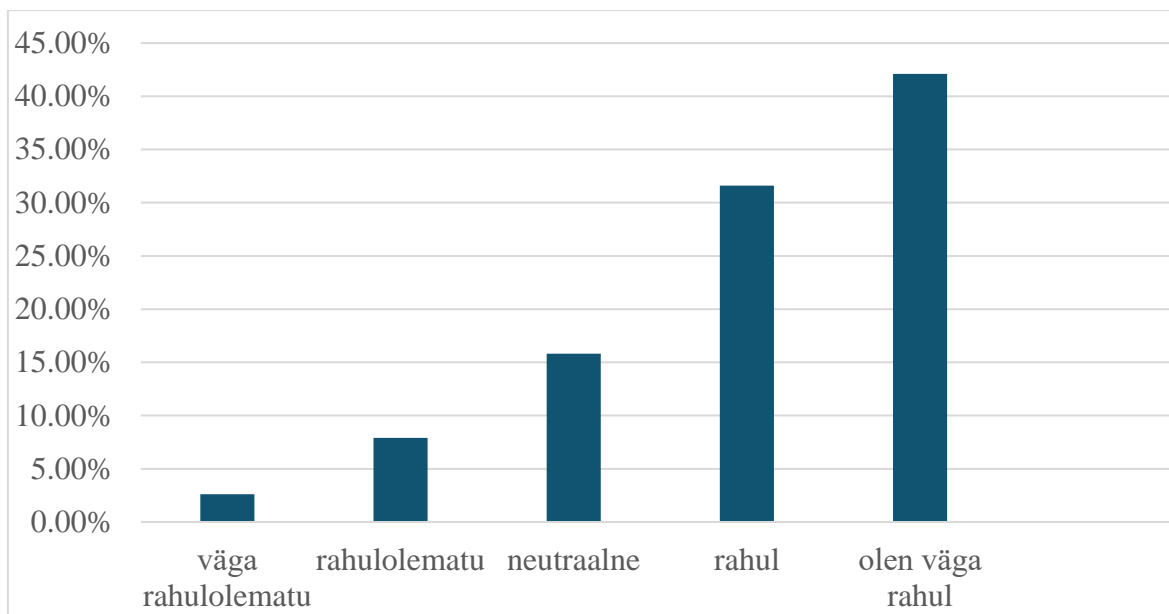

Joonis 11. Eesti keele õppimise sagedus kodus

Järgmise küsimusega uuriti, milliseid raskusi lapsevanemad on kogenud eesti keele õppimise toetamisel kodus. Tulemuste kohaselt ei soovinud 18,4% vanematest küsimusele vastata. 48,2% märkis, et vanema vähese keeleoskuse tõttu räägitakse kodus ainult vene keeles, mistõttu lähevad lapsel keeled segamini. 25,8% vastanutest ei näe vajadust eesti keele õppimist kodus toetada. Samal ajal 9,6% lapsevanemates ei ole kogenud mingeid raskusi ning 16,1% tõi välja, et laps ei oska veel rääkida, mistõttu polnud võimalik raskusi esile tuua.

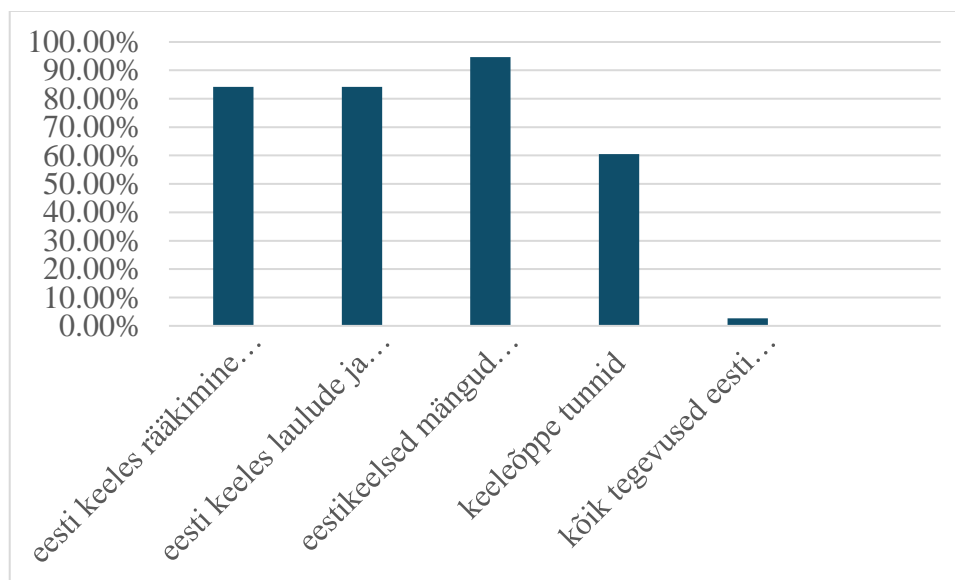
3.4. Hinnangud eesti keele õpikeskkonnale lasteaias

Lapsevanematel paluti hinnata lasteaias pakutavat õpikeskkonda 5-pallisel skaalal kus „1“ tähendas „väga rahulolematu“ ja „5“ tähendas „väga rahul“. Tulemustest selgus, et 42,1% andis hinnangu 5, 31,6% vastanutest andis hinnangu 4 ja 15, 8% andis hinnangu 3. Samas 7,9% lapsevanematest hindas õpikeskkonda hindegga 2 ja 2,6% hindegga 1 (Joonis 12).

Joonis 12. Lapsevanemate hinnang lasteaias pakutavale eesti keele õpikeskkonnale

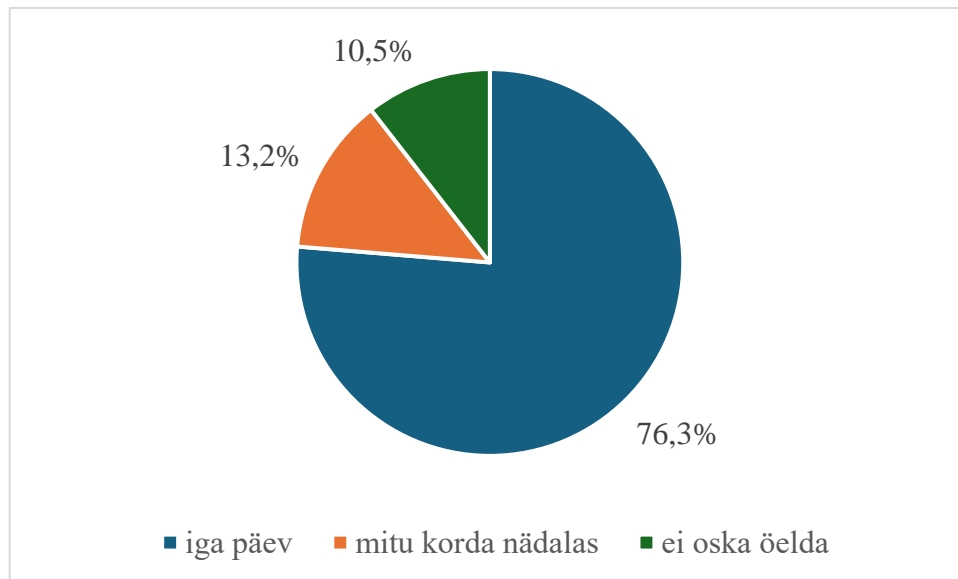
Järgmise küsimusega paluti lapsevanematel välja tuua tegevused, mida kasutatakse nende lapse eesti keele õppimise toetamiseks. Vastanutest 94,7% vastanutest mainisid eestikeelseid mängu ja tegevusi, võrdselt 84,2 % töid esile eesti keeles rääkimise ja suhtlemise ning eestikeelsete laulude ja luuletuste õppimise. Eraldi keeleõppe tunnid märkis ära 60,5% vastanutest, samas kui 2,6% vanematest märkis, et absoluutselt kõik tegevused toimuvad eesti keeles (Joonis 13).

Joonis 13. Eesti keele õppimist toetavad tegevused lasteaias

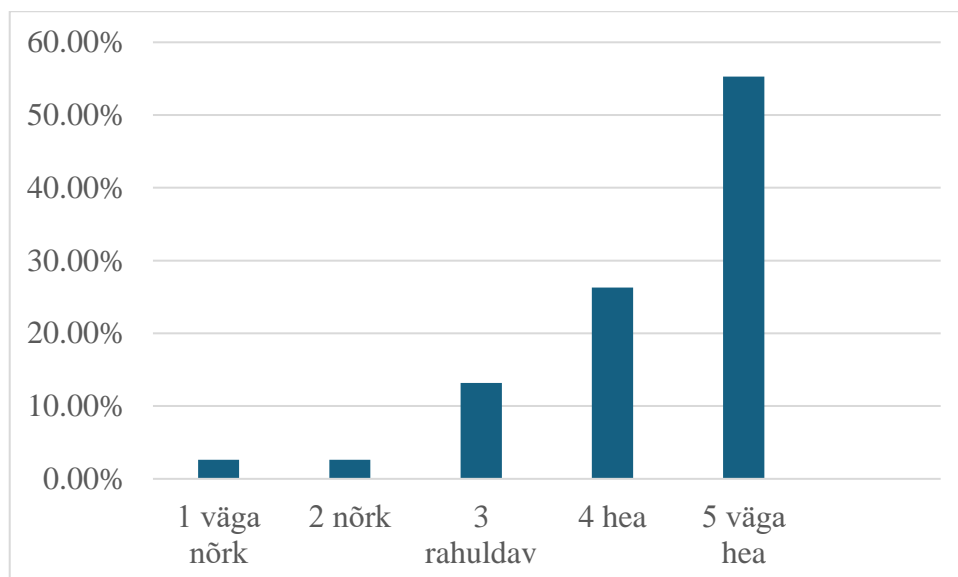
Järgnevalt paluti lapsevanematel välja tuua, kui sageli toimub lasteaias eesti keele õpe. Vastanutest 76,3% märkis, et see toimub igapäevaselt, 13,2% märkis, et mitu korda nädalas

ning 10,5% lapsevanematest ei osanud öelda, kui tihti toimub lasteaias eesti keele õpe (Joonis 14).

Joonis 14. Eesti keele õppe sagedus lasteaias

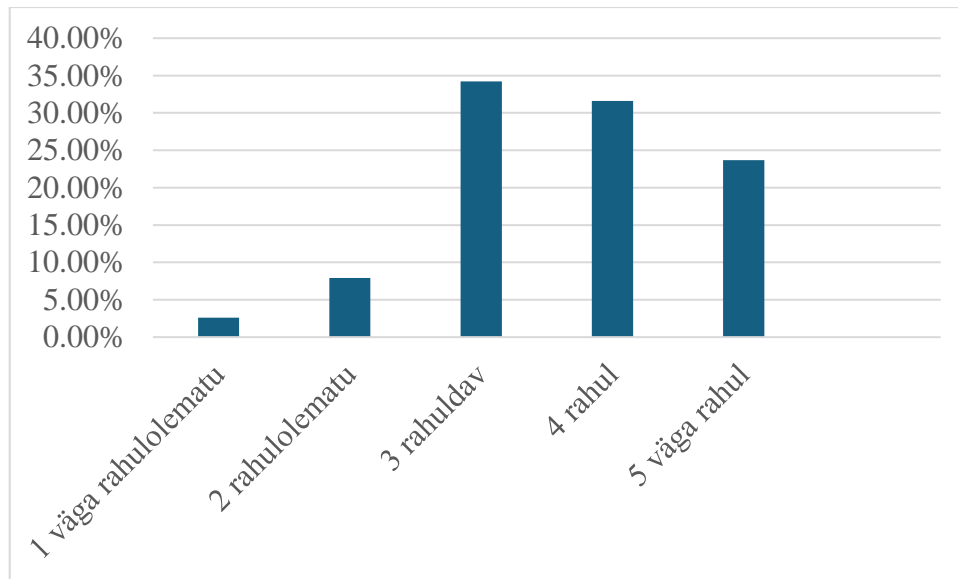
Lapsevanematel paluti anda hinnang lapse eesti keele omandamise lasteaiapoolsele toetusele 5-pallisel skaalal, kus „1“ tähendas „väga nõrk“ ja „5“ tähendas „väga hea“. Tulemustest selgus, et 55,3% vanematest andis toetusele hinnangu 5, 26,3% andis hinnangu 4 ja 13,2% hinnangu 3. Samas andis võrdselt 2,6% vanematest hinnangu 2 ja 1 (Joonis 15).

Joonis 15. Vanemate hinnang lasteaiapoolsele eesti keele omandamise toetusele

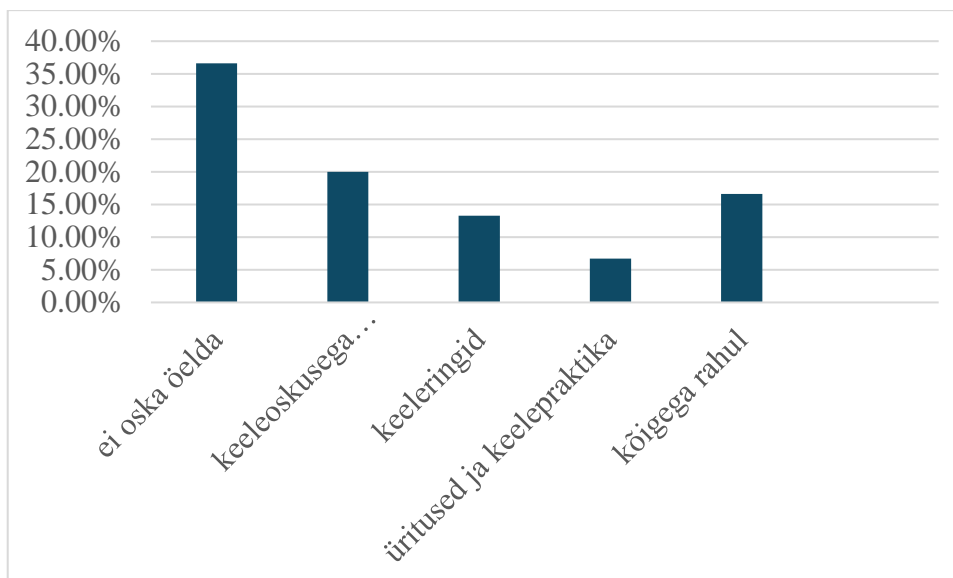
Järgnevalt paluti lapsevanematel anda üldine rahulolu hinnang oma lapse eesti keele arengule 5-pallisel skaalal, kus „1“ tähendas „väga rahulolematu“ ja „5“ tähendas „väga

rahul“. Hinnangu 5 andis 23,7% vanematest, hinnangu 4 andis 31,6% vanematest ja hinnangu 3 andis 34,2% lapsevanematest. Samas aga hinnangu 2 andis lapse eesti keele arengule 7,9% ja hinnangu 1 andis 2,6% vastanutest (Joonis 16).

Joonis 16. Vanemate üldine rahulolu lapse eesti keele arengule

Lapsevanematelt uuriti, milliseid täiendavaid meetmeid nad sooviksid lasteaias näha, et toetada lapse eesti keele õppimist. 21% vanematest jättis sellele küsimusele vastamata. Samal ajal vastas 79%. Vastanutest 36,6% ei osanud välja tuua täiendavaid meetmeid. 20% märkis, et lasteaias võiks olla rohkem vastava keeletaseme ja -oskusega õpetajaid ning logopeede. 13,3% vanematest sooviks rohkem keeleringe, samas kui 6,7% tõi välja rohkem üritusi ja keele praktiseerimist. Lisaks nentis 16,6%, et nad on lasteaias pakutavate võimalustega täiesti rahul ning nende arvates toetab lasteaias piisavalt lapse eesti keele õppimist (Joonis 17).

Joonis 17. Lapsevanemate hinnangud täiendavatele meetmetele lasteaias

Küsimustiku lõpus anti lapsevanematele võimalus kommenteerida või lisada oma mõtteid lapse eesti keele õppimise kohta. Sellele küsimusele vastas 15,7% lapsevanematest. Vastanutest 33,3% tõdesid, et laps peaks esmalt omandama emakeele ja seejärel hakkama õppima võõrkeelt. Sama protsent vanemaid märkis, et laps julgeb eesti keelt rääkida, kuigi teeb seda tõenäoliselt vigadega. Lisaks tõi 16,7% vastanutest esile eestikeelse õppematerjali vähesuse ning sama suur osa vanemaid leidis, et keeleõppega võiks alustada alates kolmandast eluaastast.

3.4. Arutelu

Seoses informeerituse ja kogemustega eestikeelsele õppele üleminekul näitasid uuringu tulemused, et enamik lapsi on juba osalenud eestikeelses õppes koolieelses lasteasutuses, mis viitab sellele, et suur osa lastest on varakult kokku puutunud eesti keelega. Vanemate hinnangud lapse kohanemisele eestikeelse õppega on valdavalt positiivsed, kusjuures enamik hindab kohanemist heaks või väga heaks. See näitab, et paljud lapsed suudavad keelekeskkonnas hästi toime tulla ja õppimisega kohaneda. Samas on olemas ka väiksem, kuid oluline osa lapsi, kelle kohanemine on keerulisem ja kes vajavad täiendavat tuge, et keele õppimine oleks sujuvam ja tulemuslikum. Raskustega laste toetamiseks on oluline ennetavate meetmete rakendamine. Haridus- ja Teadusministeeriumi juhendmaterjalis rõhutatakse vajadust tugimeeskondade ja -süsteemide loomise järele lasteaias, et pakkuda lastele ja nende peredele vajalikku tuge keeleliste ja kohanemiskeskuste

ületamiseks. Selline lähenemine ei toeta mitte ainult lapse keeleõpet, vaid ka tema sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, luues eeldused edukaks üleminekuks eestikeelsesse õppekeskkonda.

Uuringu tulemused näitavad, et lapsevanematel on kõrged ootused koostööle lasteaiaga, eeldades pidevat suhtlemist ja tagasisidet lapse eesti keele omandamise toetamisel. Enamik vanemaid soovib regulaarset tagasisidet, mis rõhutab vajadust avatud ja struktureeritud kommunikatsiooni järele. Regulaarne ja sisukas tagasiside aitab vanematel olla pidevalt kursis lapse keeleõppe edusammudega ning toetada õppimisprotsessi teadlikumalt. Kööp (2018) on rõhutanud, et õpetajatel lasub kohustus teavitada lapsevanemaid lapse arengust ja õppimisest, mis teeb tagasisidest koostöö olulise osa. Samuti on Tennessee ülikooli teadlane ja doktorant Kristy Lynn Castanon oma 2023. aasta uurimistöös lapsevanemate ja haridusasutuste koostöö kohta toonud esile, et lapsevanemad vajavad sihipärast tuge ja selget teavet just haridusasutustelt. Castanon rõhutab varakult loodud koostöösuhete tähtsust, mis aitab kaasa usaldusväärse sideme loomisele lapsevanemate ja lasteaiaga vahel ning laste arenguga seotud regulaarne suhtlus pakub lapsevanematele kindlust ja oskusi olla lapse arengu toetajaks. Lapsevanemad väärtustavad ka ühiseid keeleõppega seotud tegevusi ja üritusi, mis aitavad lapse keeleõpet tugevdada ning kaasata vanemaid aktiivselt õppeprotsessi. Tuuling (2018) on kirjeldanud, et koostöö õpetajate ja vanemate vahel loob usaldusliku suhte, mis innustab nii lapsi kui ka vanemaid eesti keelt õppima ja seda kasutama. Ühiste tegevuste kaudu saavad vanemad tundma õppida keeleõppe meetodikaid ja lapse edusamme, muutes õppeprotsessi tulemuslikumaks. Samal ajal, kui märkimisväärne osa vanemaid on rahul olemasoleva koostööga, näevad mõned lapsevanemad vajadust täiendavate koostöövormide järele. Siinjuures on tähelepanuväärne, et suur osa vanemaid ei oska ise täiendavaid koostöövorme välja pakkuda, mis võib viidata teavitustöö vajadusele. Oluline on edendada igapäevast suhtlust vanemate ja õpetajate vahel, luues ühtset arusaama lapse arengu toetamise võimalustest ja vastastikustest ootustest. Nagu Kööp, (2018) märgib, on eduka koostöö aluseks ühine eesmärk ja avatud kommunikatsioon. Seega viitavad uuringu tulemused sellele, et lapsevanemad väärtustavad aktiivset koostööd lasteaiaga lapse keeleõppe toetamisel. Regulaarne tagasiside, ühiselt korraldatud tegevused ja selge kommunikatsioon aitavad luua tugeva aluse edukale keeleõppeprotsessile, pakkudes lapsevanematele võimalusi osaleda aktiivselt lapse arengus ja õppes.

On selge, et vanemate toetus ja innustus mängivad olulist rolli lapse eesti keele õppimisel. Vanemad, kes näitavad positiivset suhtumist ja aktiivsust keeleõppe toetamisel, annavad

lapsesele tugeva aluse keele omandamiseks. Laps jälgendab loomulikult vanemate hoiakuid ja väärtushinnanguid, võttes seeläbi omaks nende suhtumise nii keeleõppesse kui ka eesti keele kasutamisse igapäevaelus (Klaas-Lang, 2024). Käesoleva uuringu tulemused viitavad, et kuigi paljud lapsevanemad hindavad oma valmisolekut ja võimekust pigem tagasihoidlikult, leidub samas ka neid, kes tunnevad selles valdkonnas tugevat kindlust ja pühendumust. Markova (2022) on samuti rõhutanud, et vanemate valmisoleku ja motivatsiooni tase võivad varieeruda, kuid nende aktiivne osalemine haridusprotsessis, sealhulgas keeleõppes, aitab märkimisväärselt tugevdada laste keele omandamist ja laiendada nende sõnavara. Kõige levinumad meetodid, mida kasutatakse lapse keele arengu toetamiseks, hõlmavad kuulamis- ja kõnepraktikat nagu eesti keeles rääkimine, laulude kuulamine ja multifilmide vaatamine. Nende meetodite eeliseks on, et need pakuvad lapsele loomulikku keelekeskkonda ja huvipakkuvat sisendit. Klaas-Lang (2024) rõhutab, et sellised tegevused aitavad lastel keelt omandada mänguliselt ja pingevabalt, mis toetab nende edasist õppimist ja keelekasutust. Siiski ilmnes, et vähem on kasutusel meetodid, mis eeldavad vanemate aktiivsemat osalust, nagu eestikeelsete raamatute ettelugemine ja keeleõppemängud. Need tegevused võiksid aga märkimisväärselt suurendada laste sõnavara ja edendada keelekasutust erinevates olukordades. Raskused, mida vanemad on keeleõppe toetamisel kogunud viitavad tihti nende enda keeleoskuse piiratusele. See võib põhjustada keelte segunemist, mis vanemate hinnangul võib lapse keeleõppeprotsessi keerukamaks muuta. Kuid nagu Lunjova ja Maiberg (2012) on märkinud, on täiesti loomulik, et laps kasutab erinevaid keeli segamini, eriti varajases keeleõppefaasis, sest ta alles õpib keeli eristama. Seega viitavad tulemused vajadusele suurendada lapsevanemate teadlikkust keeleõppeprotsessi eripäradest ja pakkuda neile praktilisi ressursse. Toetuse ja juhendamise kaudu saab luua soodsamaid tingimusi, mis motiveeriksid ja võimestaksid vanemaid oma laste eesti keele õppimist tõhusamalt toetama.

Laste keelekeskkonna kujundamisel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et lapsed saaksid keelt praktiliselt kasutada, võimaldades neil arendada keeleoskust läbi loomulike ja tähendusrikaste kogemuste (Kübarsepp, 2012). Uuringu tulemused näitavad, et lapsevanemad hindavad lasteaias pakutavat eesti keele õpikeskkonda üldiselt positiivselt. Valdav osa vanematest tunneb rahulolu, mis kinnitab, et lasteaiad suudavad luua kvaliteetse ja vanemate ootustele vastava keskkonna. Siiski osutavad mõnede lapsevanemate negatiivsed hinnangud õpikeskkonna täiustamisele. Tuuling (2018) rõhutab, et laps töötleb ümbritsevat maailma läbi mängu, kujundades oma arusaama nähtust ja kuuldust seeläbi, kuidas ta seda tajub ja mõistab. Uuringu tulemused näitavad, et vanemad peavad mängulisi

ja loovaid meetodeid, nagu eestikeelsed mängud, laulud ja luuletused, oluliseks osaks lapse keeleõppe toetamisel. Samuti märgivad nad regulaarset suhtlemist eesti keeles kui efektiivset vahendit keelepraktika pakkumises. Need meetodid on kohandatud laste arengutasemele ja vanusele, pakkudes keeleõpet lapsesõbralikult ning loomulikult viisil. Lisaks on oluline pöörata tähelepanu keelepraktikate mitmekesistamisele, mille tähtsust rõhutab Rahel Treilmani (2023) magistr töö, mis käsitleb muukeelsete laste eesti keele arengu toetamist Ida-Virumaa koolieelsetes lasteasutustes. Treilmani uurimus näitas, et kuigi lasteaedades rakendatakse mitmeid tõhusaid keeleõppemeetodeid, jääb puudu täiendavatest keelepraktika võimalustest nagu keeleringid, mis võiksid rikastada laste keeleõppe protsessi ja pakkuda mitmekülgsemaid õpikeskkondi. Selliste meetmete rakendamine aitaks lasteaedadel paremini vastata nii vanemate ootustele kui ka toetada laste keelelist arengut terviklikumal viisil. Ka käesoleva uuringu tulemustes tõstavad vanemad esile eraldi keeleõppetundide ja täielikult eestikeelse keskkonna olulisuse, et tagada järjepidev keelekasutus kogu päeva jooksul. Keeleõppe sageduse osas ilmneb, et enamik lapsevanemaid hindab igapäevast õppetööd rahuldavaks ja süsteemseks. Siiski viitab osa vanemate vähene teadlikkus keeleõppe sageduse kohta lasteaia vajadusele parandada kommunikatsiooni ja selgitada keeleõppetegevuste korraldust. Lasteaia poolsele keele omandamise toetusele antud hinnangud on valdavalt positiivsed, mis kinnitab vanemate usaldust lasteaia meetodite vastu. Samas toovad mõned vanemad välja vajaduse täiendavate meetmete järele, sealhulgas vastava keeletasemega õpetajate ja logopeedide kaasamise, et paremini toetada laste individuaalseid vajadusi. Lisaks märgivad lapsevanemad vajadust rikastada keelepraktikat näiteks rohkemate keeleringide kaudu, mis aitaksid mitmekesistada keeleõpet. Hallap ja Padrik (2024) juhivad tähelepanu õpetaja kujunemisele keeleteadlikuks õpetajaks, rõhutades täiendkoolituste ja teadmiste olulisust lõimitud aine- ja keeleõppest ning õppija toetamisest. Nende tähelepanekud kinnitavad, et lasteaia keeleõppe edendamiseks on vajalik õpetajate professionaalne areng ja metoodiliste lahenduste mitmekesistamine. Siinkohal näitavad tulemused, et kuigi lapsevanemad hindavad laste keeleõppekeskkonda lasteaias peamiselt positiivselt, on siiski valdkondi, mida tuleks täiendada. Regulaarne kommunikatsioon vanematega, järjepidev keelekasutus ja keelepraktika rikastamine aitavad luua veelgi parema keskkonna, mis toetab laste keelelist arengut ja vastab vanemate ootustele.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada vene emakeelega lapsevanemate valmisolek toetada lapse eesti keele omandamist kodus ning nende ootused koostööle lasteaiaga. Töös püstitati kolm uurimisküsimust: lapsevanemate ootused koostöö osas lasteaiaga, nende valmisolek ja võimekus lapse keele omandamise toetamiseks ning hinnangud lasteaias pakutavale eesti keele õpikeskkonnale.

Lõputöö teoreetilises osas käsitletakse keelekümblusmetoodikat, mis toetab teise kodukeelega laste keeleõpet pideva ja aktiivse suhtlemise kaudu sihtkeeles. Selgitatakse metoodika määratlust, eesmärke ja põhimõtteid, rõhutades eesti keele oskuse tähtsust kultuurilistel ja sotsiaalsetel põhjustel ning eestikeelsele õppele ülemineku olulisust alushariduses. Samuti analüüsitakse seadusi ja praktilisi samme, mis toetavad üleminekut eestikeelsele haridusele. Lisaks tuuakse välja kuidas lasteaias luua keeleline keskkond, mis toetab teise keele omandamist ning arutletakse tõhusate õpetamismeetodite üle, rõhutades õpetaja rolli ja koolituste tähtsust. Teoreetilises osas käsitletakse ka laste keeleõpet ja vanemate toetavat rolli, lasteaija ja kodu koostöö olulisust ning erivajadustega laste toetamist, tutvustades tugivõrgustikke ja ressursse peredele ja õpetajatele.

Uuringu läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, mille raames viidi lapsevanemate seas läbi ankeetküsitlus. Kogutud andmeid analüüsiti statistiliselt, et saada terviklik ülevaade vanemate hinnangutest ja kogemustest. Küsitlus hõlmas küsimusi, mis käsitlesid vanemate ootusi, hinnanguid ja valmisolekut lapse eesti keele õppe toetamisel.

Tulemustes tuli välja, et enamik lapsi on juba varakult kokku puutunud eestikeelse õppega koolieelses lasteasutuses, mis on aidanud neil eesti keelt paremini omandada. Vanemad hindavad laste kohanemist eestikeelse õppekeskkonnaga valdavalt positiivselt, kuid esineb ka lapsi, kelle kohanemine on keerulisem ja kes vajavad täiendavat tuge. Haridus- ja Teadusministeeriumi juhendmaterjalides rõhutatakse vajadust luua tugimeeskonnad ja -süsteemid, mis toetaksid raskustega lapsi nii keeleliselt kui ka sotsiaalselt.

Lapsevanemad väärtustavad koostööd lasteaiaga, oodates regulaarset tagasisidet ja tihedat suhtlust õpetajatega. Ühised keeleõppetegevused ja vanemate kaasamine õppeprotsessi aitavad luua usalduslikke suhteid ja toetavad lapse keeleõpet. Samas viitavad mõned

vanemad vajadusele täiendada koostöövorme ja parandada kommunikatsiooni, et ühtlustada arusaamu lapse arengu ja õppimise toetamise võimalustest.

Vanemate toetus ja positiivne suhtumine mängivad olulist rolli lapse eesti keele õppimisel. Uuringu tulemused näitavad, et kuigi paljud vanemad tunnevad end olevat valmis lapse keeleõppe toetamiseks, takistavad neid sageli ebakindlus oma keeleoskuses ja keelekeskkonna puudumine. Levinumad meetodid nagu eesti keeles rääkimine, laulude kuulamine ja multifilmide vaatamine, pakuvad lapsele loomulikku keelekeskkonda, samas kui vähem kasutatud tegevused nagu raamatute ettelugemine ja keeleõppemängud võiksid veelgi rikastada keeleõppeprotsessi.

Lasteaiapoolsele keele omandamise toetusele antud hinnangud on üldiselt positiivsed, kuid vanemad toovad esile vajaduse täiendavate tugimeetmete, näiteks vastava keeletasemega õpetajate ja logopeedide kaasamise järele. Rõhutatakse õpetajate professionaalse arengu ning lõimitud aine- ja keeleõppe meetodite tähtsust, et paremini vastata laste individuaalsetele vajadustele.

Käesoleva uurimistöö tulemused kinnitavad vajadust tugevdada kodu ja lasteaia koostööd, et toetada lapse eesti keele omandamist üleminekul eestikeelsele haridusele. Vanemate ootused ja ebakindlus kajastavad sissejuhatuses esile toodud väljakutseid nagu keelebarjäär ja keelekeskkonna puudumine ning rõhutavad õpetajate ja tugivõrgustike olulist rolli. Uuringu tulemused aitavad mõista, kuidas saab lapsevanemaid paremini toetada, et ülemineku protsess oleks kõigi osapoolte jaoks sujuvam.

Uuringutulemused viitavad sellele, et kuigi lapsevanemad hindavad laste keeleõppekeskkonda lasteaias ja koostööd õpetajatega üldiselt positiivselt, on olulised valdkonnad, mida tuleks edasi arendada. Regulaarse suhtluse parendamine, keelekasutuse järjepidevuse tagamine ning tugimeetmete rikastamine aitaksid pakkuda lastele ja vanematele veelgi paremat tuge keeleõppe protsessis. Analüüsi põhjal saab teha järgmised soovitusel:

- Lasteaiad peaksid senisest enam kaasama tugispetsialiste, et pakkuda individuaalset tuge lastele, kelle keeleline kohanemine on keerulisem.
- Lasteaedade ja vanemate koostöövorme peaks laiendama, näiteks pakkudes vanematele praktilisi juhiseid ning materjale, et toetada lapse keeleõpet ka koduses keskkonnas.
- Keeleõpet võiks rikastada mitmekesiste ja praktiliste tegevustega nagu keeleõppemängud ja interaktiivsed tegevused, et tagada laste huvi ja kaasatus eesti keele õppimisel.

Uuringu tulemustest lähtudes võiks edasised uuringud keskenduda lapsevanemate toetamise strateegiatele keeleõppes. Täpsemalt võiks keskenduda sellele, kuidas saaks lasteaed veelgi paremini toetada lapsevanemaid, et nad tunneksid end kindlamalt lapse keeleõppe suunamisel. Samuti on oluline kaardistada, millised ressursid ja meetodid oleksid vanematele kõige kasulikumad ning kuidas nende kaasamist saaks tõhustada. Samuti selgus uuringu tulemustest, et õpetajate roll ja ettevalmistus omavad suurt tähtsust. Vanemad rõhutasid spetsialiseeritud õpetajate vajadust, et vene emakeelega laste eesti keele omandamine oleks tõhusam. Seetõttu oleks oluline uurida, milliseid täiendkoolitusi ja meetodikaid vajaksid õpetajad, et nad suudaksid pakkuda maksimaalset tuge nii lastele kui ka nende vanematele.

KASUTATUD ALLIKAD

- Al-Harbi, Salwa S. (2020). *Language development and acquisition in early childhood*. Journal of Education and Learning (EduLearn). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1270791.pdf> (viimati vaadatud 16.02.2025).
- Argus, R., Rüütmaa, T., Verschik, A., Baird, P. (2022). *Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine. Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamismeetoditest. Kirjandusülevaade*. HTM ja Tallinna Ülikool. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/mitmekeelsus-esimese-ja-teise-keele-omandamine-kirjandusulevaade_0.pdf (viimati vaadatud 03.01.2025).
- Arslan, H. & Rață, G. (2013). *Multicultural Education: From Theory to Practice*. Cambridge Scholars Publishing.
- Castanon, Kristy L. (2023). *Perceptions of Primary Caregivers About Managing Their Child's Transition to Kindergarten: A Mixed-Methods Study*. East Tennessee State University. [Perceptions of Primary Caregivers About Managing Their Child's Transition to Kindergarten: A Mixed-Methods Study](#) (viimati vaadatud 02.04.2025).
- Cole, A., Goff-Teravainen, A. & Clark, C. (2022). *Early language skills: The role of the home learning environment and emerging insights into the impact of the pandemic*. https://cdn.literacytrust.org.uk/media/documents/The_role_of_the_home_learning_environment_and_emerging_insights_-_FINAL_LedgnMX.pdf
- Cummins, J. (2001). *Bilingual Children's Mother Tongue: Why Is It Important for Education?* University of Toronto. [Bilingual Children's Mother Tongue: Why Is It Important for Education](#) (viimati vaadatud 13.12.2024).
- Eestikeelsele haridusele üleminek*. (2023). Haridus- ja Teadusministeerium. [Eestikeelsele haridusele üleminek | Haridus- ja Teadusministeerium](#) (viimati vaadatud 01.10.2024).
- Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022 – 2030 seletuskiri*. (2022). Haridus- ja Teadusministeerium. [Lisa 2 Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022_2030 seletuskiri](#) (viimati vaadatud 15.11.2024).
- Eesti ja Üldkeeleteaduste Instituut. (2024). *Kogemusseminar lasteaedade direktoritele ja õppejuhtidele: muutuste juhtimine eestikeelele haridusele üleminekul ja väikelapse mitmekeelsus*. Tartu Ülikool https://www.is.ut.ee/pls/ois/!tere.tulemast?kood=HVEE.TK.112&id_eelm_kontaktisik=159825&leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=56087&id_ay_toimumine=71474&systeemi_seaded=10,1,12,1,&sessioon=0&tegevus=otsi. (viimati vaadatud 03.01.2025).
- Groff, J. (2018). *The potentials of game-based environments for integrated, immersive learning data*. European Journal of Education. [The potentials of game-based environments for integrated, immersive learning data - Groff - 2018 - European Journal of Education - Wiley Online Library](#) (viimati vaadatud 21.11.2024).

Hallap, M. ja Padrik, M. (2024). *Juhendmaterjal muukeelse/mitmekeelse õppija oskuste ja õpikeskkonna hindamiseks*. https://rajaleidja.ee/wp-content/uploads/2024/03/Mitmekeelne-oppija_juhends.pdf

Haridus- ja Noorteamet. (2021). *Koolieelsete lasteasutuste õpetajatele pakuvad tuge eesti keele kui teised keele metoodikakeskused*. [Koolieelsete lasteasutuste õpetajatele pakuvad tuge eesti keele kui teise keele metoodikakeskused | Haridus- ja Noorteamet](#) (Viimati vaadatud 18.04.2025).

Haridus- ja Teadusministeerium. (2022). *Keeleoskusnõuded lasteaegade abiõpetajatele ja rahvusvaheliste koolide õpetajatele*. <https://www.hm.ee/uudised/valitsus-kinnitas-keeleoskusnouded-lasteaedade-abiopetajatele-ja-rahvusvaheliste-koolide> (viimati vaadatud 17.11.2024).

Haridus- ja Teadusministeerium. (2022). *Õpetajate riigikeele oskuse nõue*. <https://www.hm.ee/uudised/ministeerium-sidus-opetajate-riigikeele-oskuse-noude-teiste-kvalifikatsiooninouetega> (viimati vaadatud 17.11.2024).

HEV-juhendmaterjal eestikeelsele haridusele üleminekul. (2024). Haridus- ja Teadusministeerium. [HEV juhendmaterjal eestikeelsele haridusele üleminekul 1.pdf](#) (viimati vaadatud 15.12.2024).

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Medicina.

Juhendmaterjal haridusasutustele ja lapsevanematele eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks. (2023). Haridus- ja Teadusministeerium. [Juhendmaterjal EHÜ HEV aprill 2023 1.pdf](#) (viimati vaadatud 18.12.2024).

Kaljurand, K. ja Vunk, M. (2024). *Eestikeelsele õppele üleminekul Ida-Virumaa koolieelsetes lasteasutustes õpetajate ja lastevanemate perspektiivist*. Magistritöö. Tallinna Ülikool. [Eestikeelsele õppele üleminekul Ida-Virumaa koolieelsetes lasteasutustes õpetajate ja lastevanemate perspektiivist | ETERA - e-terast tärkab mõte!](#) (viimati vaadatud 30.09.2024).

Kebbinau, M ja Aja, U. (2011). *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel*. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/b85d109e-718d-460d-a33a-a2e98985b173/content> (viimati vaadatud 10.11.2024).

Keelekümblus. (2024). Haridus- ja Noorteamet. [Keelekümblus | Haridus- ja Noorteamet](#) (viimati vaadatud 10.11.2024).

Keeleseadus. (2023). RT I, 18.03.2011, 1

Kikas, E. (2008). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu Ülikooli Kirjastus

Klaas-Lang, B. (2024). *Minu laps õpib eesti keeles*. Tartu Ülikool. [Minu laps õpib RU_weeb.pdf](#) (viimati vaadatud 23.03.2025).

Klaas-Lang, B. (2024, 23. aprill). *Vanemate roll eestikeelsele õppele üleminekul on suur*. Õpetajate Leht. [Vanemate roll eestikeelsele õppele üleminekul on suur : Õpetajate Leht](#) (viimati vaadatud 30.09.2024).

Krull, E. (2018). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu Ülikooli kirjastus.

Kukk, A., Talts, L., Muldma, M. (2008). Keelekümblejate laste keelealased ja sotsiaalsed oskused üleminekul lasteaiast kooli. Muldma, M. (koost.) (2009). *Kultuuride dialoog – võimalus või paratamatus*. Tallinna Ülikooli kirjastus.

Kulderknup, E. (2009). *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus*. Kirjastus Studium.

Kööp, K. (2018). Koostöö lastevanematega. Nugin, K. ja Õun, T. (koost.) (2018). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Atlex.

Kübarsepp, L. (2012). Mäng ja mänguliste võtete rakendamine teise keele omandamisel. Järva, I. (koost.) (2012). *Meie mitmekultuuriline lasteaed*. Tea ja Toimeta nr. 40. Tallinna Ülikooli Pedagoogiline seminar. Atlex.

Lagerspetz, M. (2017). *Ühiskonna uurimise meetodid*. Tallinna Ülikool. [Ühiskonna uurimise meetodid : sissejuhatus ja väljajuhatus | Digar viewer](#) (viimati vaadatud 13.12.2024).

Lunjova, N. ja Maiberg, L. (2012). Mitmekultuuriline lasteaed. Järva, I. (koost.) (2012). *Meie mitmekultuuriline lasteaed*. Tea ja Toimeta nr. 40. Tallinna Ülikooli Pedagoogiline seminar. Atlex.

Markova, N. (2022). Lapsevanemate arusaam kodu ja lasteaia koostööst lapse toetamisel pilootprojektis osalevate lasteaedade näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikooli Narva kolledž. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/ae3fbdae-f203-4658-879f-7fb596597271/content> (viimati vaadatud 02.04.2025).

Mehisto, P. (2009). *Keelekümbluse käsiraamat*. Tallinna Raamatutrükikoda.

Minlibajeva, H. (2009) Kogemused keelekümblusrühma õpetajana. Maiberg, L. ja Kons, A. (toim.) (2009). *Parimad praktikad lasteaialt lasteaiale*. Kirjastus Ilo.

Muu kodukeelega laps. (2024). Haridus- ja Noorteamet. [Muu kodukeelega laps | Haridus- ja Noorteamet](#) (viimati vaadatud 10.12.2024).

Mägi, E., Polynin, I., Koppel, K., Kivistik, K., Melesk K., Anniste, K., Kaldur, K., Seppel, K., Sepper, M.-L., Murasov, M., Masso, M., Shaharyar, N., Kunistõn, N., Vetik, R., Pohla, T. (2020). *Eesti ühiskonna lõimumise monitooring 2020*. [Eesti-Integratsiooni-Monitooring-2020.pdf](#) SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, Balti Uuringute Instituut, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Turu-uuringute AS (viimati vaadatud 15.11.2024).

Murrik, P., & Toompark, M. (2024). *Mentorlus-arengut toetav koostöö*. Tallinna Ülikool. https://ois.tlu.ee/pls/portal!/tois.ois_public.draw_page?_page=26C55172C85FAFF3D6EB1F8D2FED4A6307BA759863366D72&p_id=C1AB23D3D0068955 (viimati vaadatud 03.05.2025).

Myllymäki, M. (2013). *Vieraan kielen oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa*. Doktoritöö. Tampere University of Applied Sciences. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65143/Myllymaki_Minna.pdf?sequence=2 (viimati vaadatud 20.11.2024).

OCED (2023). *PISA Results 2022 (Volume III) - Factsheets: Estonia*. [PISA Results 2022 \(Volume III\) - Factsheets: Estonia | OECD](#) (viimati vaadatud 20.11.2024).

Rajaleidja. (i.a). *Rajaleidja võrgustik*. [RAJALEIDJA – Rajaleidja, kooliväline nõustamismeeskond, õppenõustamine](#) (viimati vaadatud 10.12.2024).

Schmidt, T. (2019). *Lapsekeskne demokraatlik lasteaed*. Trükikoda Paar.

Soll, M. ja Palginõmm, M-L. (2011). *Õppekeelest erineva emakeelega õpilane koolis*. Tartu Ülikooli Narva kolledž. [252 Soll 2011 Oppekeelest erineva emakeelega opilane koolis.pdf](#) (viimati vaadatud 10.12.2024).

Tuuling, L. (2018). *Mitmekultuuriline kasvatus aluhariduses*. Nugin, K. ja Õun, T. (koost.) (2018). *Õppe- ja kasvatusetegevus lasteaias*. Atlex.

Treilmann, R. (2023). *Muukeelsete koolieelsete laste eesti keele arengut toetava keskkonna loomine Ida-Virumaal*. Magistritöö. Tartu Ülikooli Narva kolledž. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/62661e4c-3793-4a34-bce6-c6d86a7e773d/content> (viimati vaadatud 07.04.2025).

Ugaste, A. (2018). *Laps ja mäng*. Nugin, K. ja Õun, T. (koost.) (2018). *Õppe- ja kasvatusetegevus lasteaias*. Atlex.

Williams Fortune, T. (2011). *What the Research Says About Immersion*. [What Research Tells Us About Immersion | Asia Society](#) (viimati vaadatud 13.10.2024).

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. [KVALITATIIVNE JA KVANTITATIIVNE UURIMISVIIS SOTSIAALTEADUSTES](#) (viimati vaadatud 13.12.2024).

LISA

Lisa 1. Küsimustik

1. Üldinfo:

- Lapse vanus/ возраст ребенка: _____
- Lapse sugu/ пол ребенка:: _____
- Lapse lasteaia käimise aeg (aastad)/ время пребывания ребенка в детском саду (сколько лет): _____
- Kas teie peres räägitakse veel mõnda keelt peale vene ja eesti keele? Kui jah, siis millist?/ В вашей семье говорят еще на каком-то языках помимо русского и эстонского? Если да, то на каких? _____
- Kui tihti suhtlete lapsega eesti keeles?/ Как часто общаетесь с ребенком на эстонском языке?
 - Iga päev Iga päev/ Каждый день
 - Mitu korda nädalas/ Несколько раз в неделю
 - Kord nädalas/ Раз в неделю
 - Harvem/Редко
 - Üldse mitte/Никогда

2. Lapsevanema andmed ja keeleoskus/Данные родителя и языковые навыки:

- Teie vanus/ Ваш Возраст: _____
- Teie sugu/ Ваш пол:
 - Mees/ Мужчина
 - Naine/ Женщина
 - Muu/Другое
 - Ei soovi vastata/ Не желаю отвечать
- Teie haridustase:
 - Põhiharidus/ Базовое образование
 - Keskkharidus/ Среднее образование
 - Kutseharidus/ Профессиональное образование
 - Kõrgharidus/ Высшее образование

- Muu (palun täpsustage)/ Другое (пожалуйста уточните): _____
- Milline on teie emakeel? _____
- Millisel tasemel valdate eesti keelt? (5-pallisel skaalal, kus 1 = ei valda üldse ja 5 = valdan väga hästi)/ hästi/ На каком уровне владеете эстонским языком? (5-балльная система, где 1= вообще не владею, и 5= владею очень хорошо)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Kas kasutate eesti keelt igapäevaselt?/ Пользуетесь ли эстонским языком каждый день?
 - Jah/ Да
 - Ei/ Нет
- Kui jah, siis millistes olukordades kasutate eesti keelt? (Palun valige kõik sobivad variandid)/ Если да, то каких ситуациях используете эстонский язык? (Выберите все подходящие варианты)
 - Töö juures/ На работе
 - Kodus/ Дома
 - Sõpradega suhtlemisel/ При общении с друзьями
 - Avalikes kohtades (poes, arsti juures jne)/ В общественных местах(магазин, у врача и т.д.)
 - Muu (palun täpsustage)/ Другое (пожалуйста уточните): _____

3. Informeeritus ja kogemused eestikeelsele õppele üleminekuga/Осведомлённость и опыт перехода на обучение на эстонском языке:

- Kas teie laps on juba osalenud eestikeelses õppes koolieelses lasteasutuses?/ Участвовал ли ваш ребёнок уже в обучении на эстонском языке в дошкольном учреждении?
 - Jah/ Да
 - Ei/ Нет
- Kui hästi tunnete end informeerituna eestikeelsele õppele ülemineku kohta? (5-pallisel skaalal, kus 1 = üldse mitte informeeritud ja 5 = väga hästi informeeritud)/ Насколько хорошо вы чувствуете себя информированным о переходе на обучение на эстонском языке? (По 5-балльной шкале, где 1 = совершенно не информирован, а 5 = очень хорошо информирован)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- Kuidas hindate oma lapse kohanemist eestikeelse õppega? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga halvasti ja 5 = väga hästi)/ Как вы оцениваете адаптацию вашего ребёнка к обучению на эстонском языке? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень плохо, а 5 = очень хорошо)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Milliseid raskusi on teie laps kogunud eestikeelsele õppele üleminekul?/ С какими трудностями столкнулся ваш ребёнок при переходе на обучение на эстонском языке?
 - _____

4. Ootused koostööle lasteaiaga/Ожидания от сотрудничества с детским садом:

- Millised on teie ootused koostöö osas lasteaiaga, et toetada lapse eesti keele omandamist? (Palun valige kõik sobivad variandid)/ Каковы ваши ожидания от сотрудничества с детским садом для поддержки ребёнка в освоении эстонского языка? (Пожалуйста, выберите все подходящие варианты)
 - Regulaarne suhtlemine õpetajatega/ Регулярное общение с учителями
 - Tagasiside lapse keeleõppe edenemise kohta/ Обратная связь о прогрессе изучения языка ребёнком
 - Ühised keeleõppe tegevused ja üritused/ Совместные мероприятия и деятельность по изучению языка
 - Keeleõppe materjalide jagamine koduseks kasutamiseks/ Предоставление учебных материалов по языку для домашнего использования
 - Muu (palun täpsustage)/ Другое (пожалуйста уточните): _____
- Kui sageli soovite saada tagasisidet lapse keeleõppe edenemise kohta?/ Как часто вы хотите получать обратную связь о прогрессе вашего ребёнка в изучении языка?

- Iganädalaselt/ Ежеженедельно
- Kord kuus/ Раз в месяц
- Kord kvartalis/ раз в квартал
- Harvem/ Реже
- Kuidas hindate lasteaiaroolset suhtlust ja koostööd lapse keeleõppe toetamisel? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga nõrk ja 5 = väga hea)/ hea)/ Как вы оцениваете взаимодействие и сотрудничество детского сада в поддержке изучения языка вашим ребёнком? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень слабое, а 5 = очень хорошее)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Milliseid täiendavaid koostöövorme sooviksite näha lasteaiaga?/ Какие дополнительные формы сотрудничества с детским садом вы хотели бы видеть?
 - _____

5. Valmisolek ja võimekus kodus lapse toetamiseks/Готовность и способность оказывать поддержку дома:

- Kuidas hindate oma valmisolekut ja võimekust toetada lapse eesti keele omandamist kodus? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga nõrk ja 5 = väga hea)/ Как вы оцениваете свою готовность и способность поддерживать освоение эстонского языка вашим ребёнком дома? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень слабая, а 5 = очень хорошая)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Milliseid meetodeid kasutate lapse eesti keele õppimise toetamiseks kodus? (Palun valige kõik sobivad variandid)/ Какие методы вы используете для поддержки изучения эстонского языка вашим ребёнком дома? (Пожалуйста, выберите все подходящие варианты)
 - Eesti keeles rääkimine/ разговор на эстонском языке
 - Eesti keeles raamatute lugemine/ чтение книг на эстонском языке

- Eesti keeles multikate/filmide vaatamine/ просмотр мультфильмов и фильмов на эстонском языке
- Eesti keeles laulude kuulamine/ слушание песен на эстонском языке
- Keeleõppe mängud ja tegevused/ игры и занятия для изучения языка
- Keeleõpetaja või eraõpetaja abi/ помощь преподавателя по языку или репетитора
- Muu (palun täpsustage)/ Другое (пожалуйста уточните): _____
- Kui sageli tegelete lapsega eesti keele õppimisega kodus?/ Как часто вы занимаетесь с ребёнком изучением эстонского языка дома?
 - Iga päev/ каждый день
 - Mitu korda nädalas/ несколько раз в день
 - Kord nädalas/ раз в неделю
 - Harvem/ реже
 - Üldse mitte/ вообще не занимаюсь
- Milliseid raskusi olete kogenud lapse eesti keele õppimise toetamisel kodus?/ С какими трудностями вы столкнулись при поддержке изучения эстонского языка вашим ребёнком дома?
 - _____

6. Hinnang lasteaias pakutavale õpikeskkonnale/Оценка образовательной среды, предоставляемой в детском саду:

- Kuidas hindate lasteaias pakutavat eesti keele õpikeskkonda? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga rahulolematu ja 5 = väga rahul)/ Как вы оцениваете образовательную среду для изучения эстонского языка, предоставляемую в детском саду? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень недоволен, а 5 = очень доволен)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Milliseid tegevusi lasteaias kasutatakse teie lapse eesti keele õppimise toetamiseks? (Palun valige kõik sobivad variandid)/ Какие виды деятельности используются в детском саду для поддержки изучения эстонского языка вашим ребёнком? (Пожалуйста, выберите все подходящие варианты)
 - Eesti keeles rääkimine ja suhtlemine/ общение и разговор на эстонском языке

- Eesti keeles laulude ja luuletuste õppimine/ Изучение песен и стихов на эстонском языке
- Eesti keeles mängud ja tegevused/ Игры и занятия на эстонском языке
- Keeleõppe tunnid/ Уроки эстонского языка
- Muu (palun täpsustage)/ Другое (пожалуйста уточните): _____
- Kui sageli toimub lasteaias eesti keele õpe?/ Как часто проводится обучение эстонскому языку в детском саду
 - Iga päev/ каждый день
 - Mitu korda nädalas/ несколько раз в неделю
 - Kord nädalas/ раз в неделю
 - Harvem/ реже
- Kuidas hindate lasteaiapoolset toetust lapse eesti keele omandamisel? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga nõrk ja 5 = väga hea)/ Как вы оцениваете поддержку детского сада в освоении эстонского языка вашим ребёнком? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень слабая, а 5 = очень хорошая)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5

7. Üldine hinnang/общая оценка:

- Kui rahul olete üldiselt oma lapse eesti keele oskuse arenguga? (5-pallisel skaalal, kus 1 = väga rahulolematu ja 5 = väga rahul)/ Насколько вы в целом довольны развитием навыков владения эстонским языком у вашего ребёнка? (По 5-балльной шкале, где 1 = очень недоволен, а 5 = очень доволен)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
- Milliseid täiendavaid meetmeid sooviksite näha, et toetada lapse eesti keele õppimist?/ Какие дополнительные меры вы хотели бы видеть для поддержки изучения эстонского языка вашим ребёнком?
 - _____

- Kas teil on veel midagi, mida sooviksite lisada või kommentee rida seoses lapse eesti keele õppimisega?/ Есть ли у вас что-то, что вы хотели бы добавить или прокомментировать в связи с изучением эстонского языка вашим ребёнком?

- ---